

Ihastu Iittiin!

Iitin kunta

Talousarvio 2024

Taloussuunnitelma 2025–2026

Kunnanhallitus 20.11.2023 § 253
Kunnanvaltuusto 12.12.2023 § 55

339/02.01.00/2023

Sisällys

YLEINEN OSA	1
JOHDANTO.....	1
YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS	2
RISKIENHALLINTA JA KESKEISIMMÄT RISKIT	4
TILASTOTIEDOT.....	6
Väestö.....	6
Työllisyys	9
VUODEN 2024 TALOUSARVION LAADINTAPERUSTEET	13
TALOUSARVIO LYHYESTI.....	15
KUNNAN HENKILÖSTÖ.....	17
IITIN KUNNAN ORGANISAATIO	18
STRATEGIAOSA	19
KUNTASTRATEGIA.....	19
STRATEGISET PROJEKTIT	20
KUNNAN TOIMINNAN TAVOITTEET VUODELLE 2024.....	20
KONSERNIYHTIÖJEN TAVOITTEET VUONNA 2024.....	21
KÄYTTÖTALOUSOSA	24
HALLINTOPALVELUT	24
Demokratiapalvelut.....	24
Kehittämispalvelut.....	26
Sisäiset palvelut	29
KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT.....	31
Koulutuspalvelut.....	31
Varhaiskasvatus	35
HYVINVOINTIPALVELUT	38
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut.....	38
Vapaa-aikapalvelut.....	41
TEKNISET PALVELUT.....	44
Yhdyskuntapalvelut	44
Kiinteistöpalvelut.....	48
Rakentamis- ja ympäristöpalvelut.....	50
TULOSLASKELMAOSA	52
INVESTOINTIOSA	54
RAHOITUSOSA	63
YHTEENVETOTAULUKOT	66
GRAAFISET KUVAAJAT	68
LIITTEET	69

Yleinen osa

Johdanto

Talousarviokirja on koottu siten, että ensin on yleinen osa, joka sisältää mm. lähtökohtatiedot ja yleisperustelut. Yleisperusteluissa voidaan esittää esimerkiksi tietoja kunnan taloudellisesta asemasta, arvioita kehitysnäkymistä yms.

litin kunnalle on vuonna 2022 hyväksytty kuntastrategia. Strategiaosassa on viitattu tähän asiakirjaan ja esitelty voimassa olevan strategian yhteenvetosivut. Koko strategia on saatavissa erillisenä asiakirjana kunnan verkkosivuilta tai kunnanvirastojen palvelupisteistä.

Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Hankkeet ja hankeryhmät voidaan ryhmi-

tellä tarvittaessa toimielimittäin ja tehtävittäin. Investointiosassa tai sen perusteluissa määritellään valtuustoon nähden sitova taso. Investoinnin hankintamenojen varataan määräraha arvioidun rahan käytön mukaisena. Määrärahaan talousarviossa ei vaikuta se, onko investointia varten muodostettu investointivaraus.

Rahoitusosassa valtuusto päättää, mitkä rahoitusosan erät ovat sitovia määrärahoja ja tuloarvioita. Esimerkiksi antolainojen ja lainakannan muutosten osalta määritellään valtuustoon nähden sitova taso.

Keskeisin tilikauden tulokseen vaikuttava erä on satunnaisiin tuottoihin kirjautuva Kausalan kaukolämpö -kauppaan liittyvä luovutusvoitto 5,375 miljoonaa euroa. Myös vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon sisältyy Kausalan kaukolämpö -kauppaan liittyvä satunnaisiin tuottoihin kirjautuva 5,375 miljoonan euron luovutusvoitto. Tätä kauppaa ei valitusprosessin vuoksi ole mahdollista panna täytäntöön vuoden 2023 aikana ja siitä on vuoden 2024 talousarvion hallintokäsittelyn alkaessa menossa talousarvionmuutos. Tätä kirjaa lukevan on syytä huomioida tämä mm. Vuosien 2023 ja 2024 vertailussa.

Yleinen taloudellinen kehitys

Kuntatalous vuonna 2023

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos heikkeni vuonna 2022 hieman suhteessa kahdeksan aiempaan vuoteen, mutta säilyi yhä vahvalla tasolla. Tulos pohjautuu työllisyyden ja talouden hyvään kehitykseen ja siitä seuranneeseen verotulojen kasvuun. Kuntatalouden luvut paranivat viime vuonna merkittävästi myös kertaluonteisilla tekijöillä, kuten sote-kiinteistöjen myynneistä saaduilla tuloilla sekä Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen yhtiöittämisellä.

Kuntatalouden vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta, mutta oli edelleen yli poistotason ja myös nettoinvestointien. Vuosikate laski vähiten yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, muissa ryhmissä lasku jatkui jo toista vuotta peräkkäin. Kuntatalouden

eriytyminen näkyikin viime vuonna selkeästi suurten kaupunkien ja pienten kuntien välillä.

Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2022 lopussa noin 43,5 mrd. euroa. Lainakanta kasvoi lähes 1,2 mrd. euroa edellisestä vuodesta, kun taas peruskuntien lainakanta väheni ensimmäistä kertaa koko 2000-luvun aikana. Tämä kertoo kehityksen, jossa merkittävät investoinnit ja toiminnot ovat siirtyneet yhä suuremmissa määrin kunnista konserniyhtiöissä, kuntayhtymissä ja muissa yhteisöissä toteuttavaksi. Eniten lainamäärä kasvoi yli 100 000 asukkaan kuntakonserneissa, jotka investoivat muita kuntia enemmän infra- ja elinkeinopoliittisiin kehittämishankkeisiin.

Poimintoja valtion vuoden 2024 talousarvion kuntiin vaikuttavista toimista

Hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 % vuonna 2027.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaihtelu kompensoidaan kunnille.

Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti. Huomioita kiinnitetään myös tehtävä- ja velvoitemuutosten henkilöstövaikutuksiin, koska kunta-alan palkansaajien eläköityminen on voimakkaasta ja työvoimatilanne vaihtelee toimialoittain voimakkaasti. Hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024.

Kuntatalouden kehitysarvio

Suomen talouskehitys pysyy kuluvana vuonna nollan tuntumassa, kun hintojen ja korkojen nousu vähentävät kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Inflaation arvioidaan kuitenkin normalisoituvan keskimäärin kahteen prosenttiin vuosina 2024–2027. Vuonna 2024 bruttokansantuote kasvaa 1,2 prosenttia kotitalouksien ostovoiman kohentuessa ja vuonna 2025 talouskasvu vahvistuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi vihreän siirtymän investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Talouden toipumisen odotetaan vähentävän työttömyyttä ja lisäävän työllisten määrää vuodesta 2025 alkaen. Vuosina 2026–2027 talouskasvun arvioidaan vaimenevan hieman mutta säilyvän runsaassa 1,5 prosentissa.

Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta, ovat kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuluvana vuonna vahvoja, mikä johtuu pitkälti sote-uudistukseen liittyvästä verohännästä. Käänte heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimenemisen vuoksi ja

kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat.

Työ- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntien vastuulle laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 900 milj. eurolla vuonna 2025. Myös valtionosuudet kasvavat voimakkaasti, kun työ- ja elinkeinopalveluiden myötä kunnille siirtyvät kustannukset sekä uudistuksesta aiheutuva kasvu kuntien etuusmenoissa kompensoidaan kunnille. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilötyömenojen voimakkaana kasvuna.

Kunnilla on merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Kuntatalouden lainakanta jatkaa kasvuaan vuosina 2024–2027, mutta kasvuvauhti hidastuu viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Kuntatalouden lainakanta kasvaa tarkastelujakson lopulla 24,2 mrd. euroon.

Lähde; Kuntatalousohjelma vuodelle 2024 Valtiovarainministeriön julkaisu 2023:70

Riskienhallinta ja keskeisimmät riskit

Toiminnalliset riskit

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vaikutukset liittyvät edelleen energian hintojen epävakauteen, tavaroiden ja komponenttien saatavuuteen sekä mahdollisiin hybrdivaikuttamisen keinojen aiheuttamiin poikkeaviin tilanteisiin yhteiskunnan toiminnassa.

Työllisyystilanne on pandemia-ajan jälkeen parantunut selkeästi. Voidaan aloittain puhua työvoimapolusta. Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi voimakkaasti ja näyttää vakiintuvan aiempaa suuremmalle tasolle. Tämä pitää yllä kunnan maksusuustasoa työmarkkinatuesta. Väestön väheneminen on uutisoidusta maallamuuttotrendistä huolimatta jatkuvaa. Molempien tekijöiden yhteisvaikutus verotuloihin ja valtionosuuksiin on todennäköisesti merkittävä.

Rahoitusriskit

Korkotaso on ollut rajussa nousussa vuoden 2022 puolivälistä eteenpäin, vuosia kestäneen erittäin matalan korkotason jälkeen. Korkotason nousu on hidastunut vuoden 2023 loppupuolella ja sen ennakoidaan saavuttaneen jo huipputasonsa. Paluuta aiempaan nollatasoon ei kuitenkaan ole ennakoitavissa. Kunnan korkomenojen nousua hidastaa se, että lainoissa on suosittu selkeästi kiinteäkorkoisia korkojaksoja. Uusia talousarviolainoja ei ole nostettu useampaan vuoteen merkittävästi ylijäämäisinä toteutuneiden tilinpäätösten johdosta hyvänä pysyneen kassatilanteen vuoksi.

Edelleen litin kunnan velkaantuminen on talousarviovuoden 2024 sekä suunnitelmavuosien 2025–2026

Toiminnallisena riskinä on huomioitava myös ammattitaitoisen henkilöstön saaminen eläkkeelle jäävien tilalle, henkilöstöresurssin riittävyys nykyisellä tasolla sekä yhden henkilön varassa olevat toiminnot jatkuvuusriskin vuoksi. Henkilöstön jaksaminen koroostuu tilanteessa, jossa toimintamalleja on taloussyistä muutettava suppeilla resursseilla. Henkilöstön jaksamista kuormittavat myös COVID-pandemian jälkeen alkanut epävakaampi ja jopa sodanuhkan tuleminen lähelle Ukrainan sotatilanteen vuoksi.

Kunnan väestömäärän aleneminen näyttää jatkuvan ja väestörakenteen ikääntyminen ja syntyvyyden alhainen taso ennakoivat muutostarpeita palveluihin pitkällä aikavälillä, edellyttäen myös ajoissa tapahtuvaa ennakoitua mitoitusosalta valmistauduttaessa suuriin rakennusinvestointeihin

osalta maltillista ja lainanottoa voidaan välttää kasvavien turvin investointiohjelman alkuvaiheessa, joten vaikutus velanhoitokuluihin ei vielä ole lyhyellä aikavälillä merkittävä. Pikku-Vieterin päiväkodin leasing-rahoitus sekä merkittävimmissä ICT-hankinnoissa käytetty Irtaimisto-leasing muodostavat tällä hetkellä selkeimmin rahoituserän, jossa korkotasojen nousu on huomattavaa. Tältä osin kuitenkin riski on hallittavissa oleva ja ei muodosta olennaista uhkaa kunnan taloudelle.

Kunnan taloudellinen tilanne mahdollistaa edelleen kohtuuhintaisen rahoituksen hankkimisen.

Vahinkoriskit

Kunnan kiinteä ja irtain omaisuus on kattavan vakuutusturvan piirissä. Kiinteistöjen vakuutuksissa käytetään omaisuuden täysarvoperustetta.

Kunnan omissa palveluissa merkittävimmät riskit liittyvät työturvallisuuteen ja toisaalta asiakkaalle aiheutuviin tuottamuksellisiin vahinkoihin. Näihin suojaudutaan vakuutustuottein.

Kunnan omistamissa tiloissa sisäilmaongelmat ovat vähentyneet. Kouluilla tai virastotiloissa ei ole ilmennyt uusia epäilyjä. Tiedossa olevien kohteiden tilannetta seurataan.

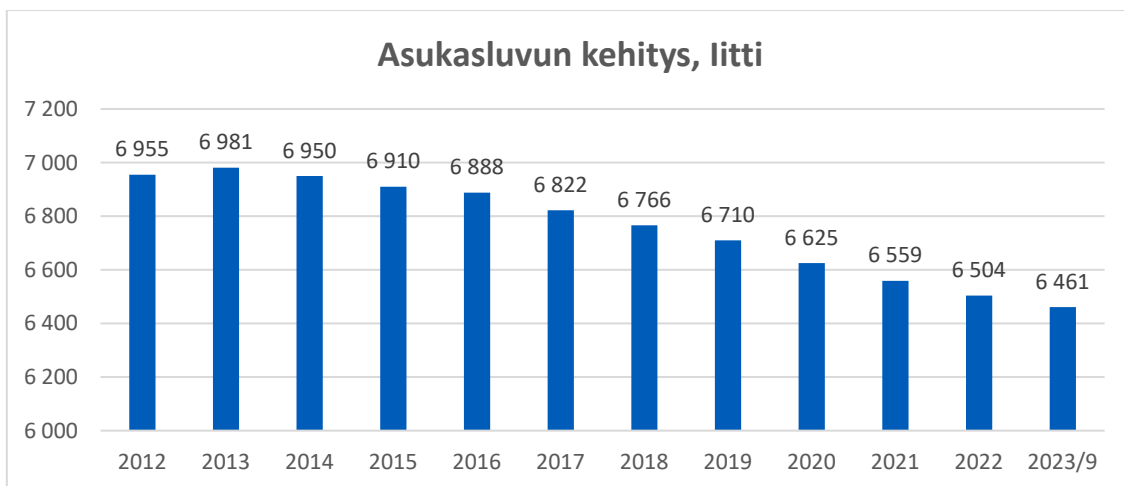
Erityisesti tietoturvallisuuden ja hybridi-vaikuttamiseen liittyvät riskit ovat korostuneet. Niihin on varauduttu tietoturvakoulutuksin (Navicre), parantamalla ja laajentamalla varmistuksia sekä uudistamalla tietoturva- ja kirjautumiskäytänteitä. Kehitystyö jatkuu edelleen vuonna 2024.

Tilastotiedot

Väestö

litin kunnan asukasmäärä oli tilastokeskuksen tietojen mukaan syyskuun 2023 lopussa 6 461. Edellisvuoden lopun asukasmäärä oli tilastokeskuksen mukaan 6 504, joten laskua oli elokuun loppuun mennessä 43 henkeä, joka on 0,66 %. Lähde; Tilastokeskus.

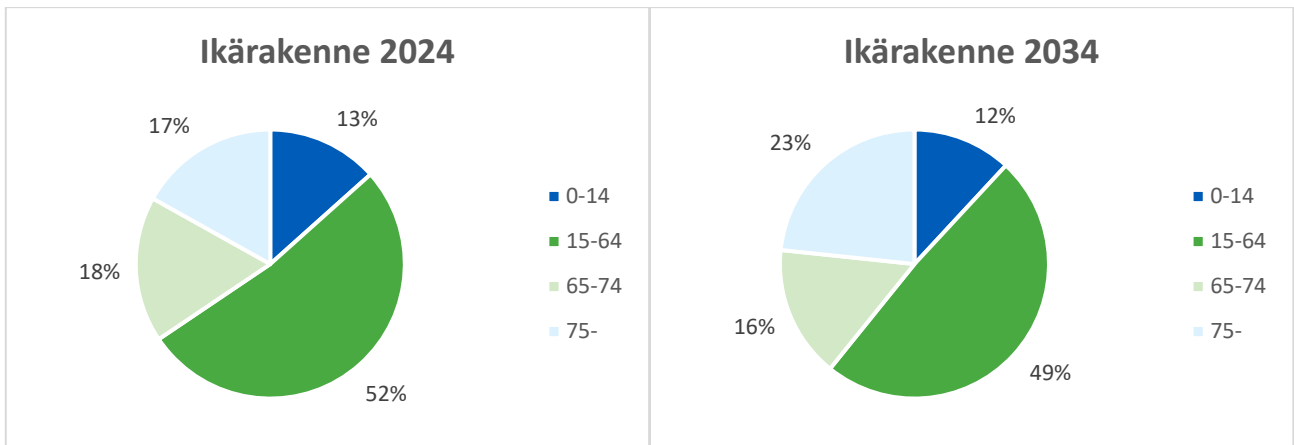
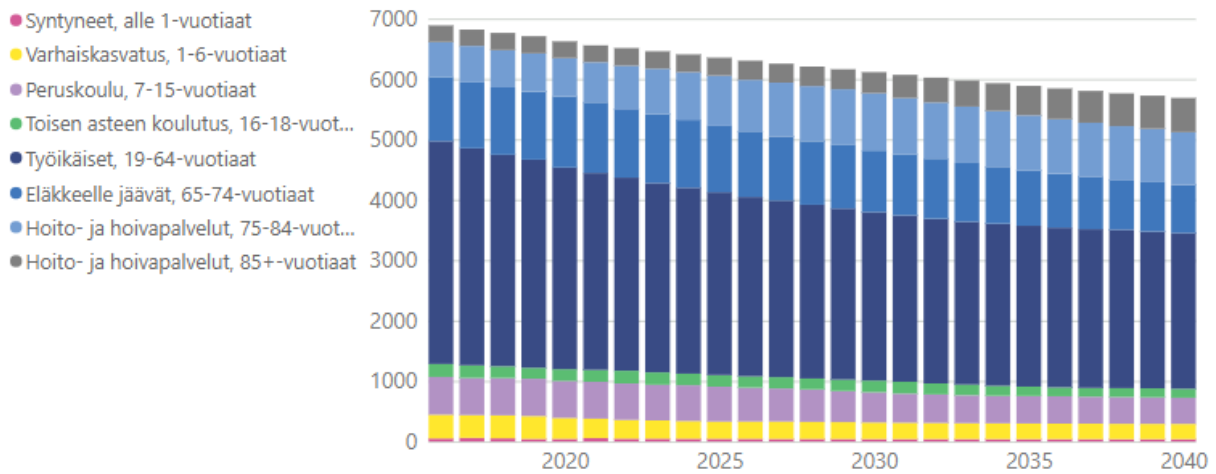
Ennustetut väestömuutokset

Tilastokeskuksen tuorein väestöennuste on syyskuulta -21. Olennaisimpia havaintoja ovat syntyvyyden väheneminen viime vuosina, työikäisen väestön osuuden lasku ja sitä kautta huoltosuhteen muuttuminen epäedullisemmäksi. Ennuste perustuu oletukseen syntyvyyden pysymisestä nykytasolla, elinajanodotteen kasvuun ja muuttovoittoon ulkomailta. Muuttoliike maan sisällä kohdistuu kasvukeskuksiin.

Väestöennusteen mukaan litissä olisi vuonna 2030 asukkaita 6116 ja vuonna 2040 enää 5688.

Väestöennusteen tehtävä on tarjota päättäjille työkaluja sen arvioimiseksi, tarvitaanko toimia, joilla väestökehitykseen yritettäisiin vaikuttaa. Päätöksentekijöiden tulisi arvioida ennusteen osoittaman väestökehityksen suotavuus ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin ennusteen toteutumisen estämiseksi, mikäli ennusteen osoittama väestökehitys ei ole toivottu. Kunta voi toimillaan vaikuttaa lähinnä muuttoliikkeeseen ja vähäisessä määrin syntyvyyteen.

Väestö 2016-2020, väestöennuste 2021-2040 (Tilastokeskus)

Piirakkakuviot havainnollistavat ikärakenteen ennustettua muutosta seuraavan kymmenen vuoden aikana. Alle 14-vuotiaiden osuuden arvioidaan laskevan yhdellä prosenttiyksiköllä ja yli 75-vuotiaiden osuuden kasvavan kuudella prosenttiyksiköllä. Lähde; Tilastokeskus, väestöennuste.

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään. Saatu luku on kerrottu sadalla.

Väestöllinen huoltosuhde	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Iitti	90,1	91,7	93,4	95,9	96,9	98,2	99,4	100,3	101,6	102,9	103,9

Alueellinen väestönkehitys kunnan sisällä

Taajamaväestön osuus ylitti haja-asutusalueiden väestön 1980-luvun puolivälissä. Viimeisin, vuodelta 2021 taajama-aste on 59,9 %. Taajama-alueiksi litissä luetaan Kausalan ja Kirkonkylän alueet.

Kunnan kokonaisväestömäärän aleneminen viimeisen vuosikymmenen aikana on kohdistunut suurimmaksi osaksi taajamaväestöön, siis lähinnä Kausalan keskustaajaman osalle. Taajama-asteessa on siirrytty käyttämään Tilastokeskuksen taajama-astemääritelmää. Taajama-aste tarkoittaa taajamissa asuvien osuutta kunnan siitä väestöstä, jonka asuinpaikka on koordinaatein määriteltävissä. Taajamaksi määritellään kaikki vähintään 200 asukkaan rakennusryhmät, joissa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole 200 metriä suurempi.

Lähde: Tilastokeskus

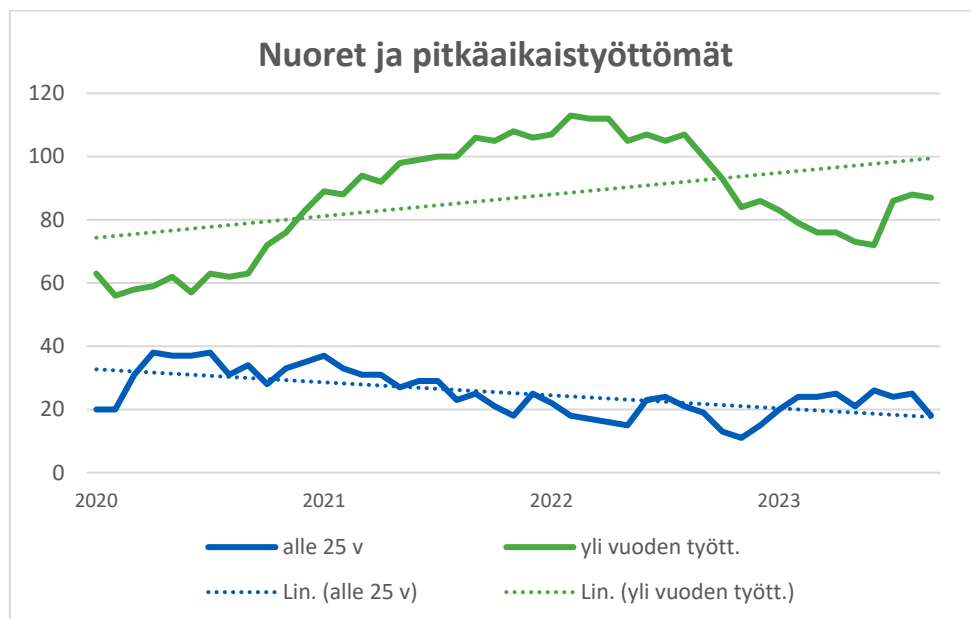
Työllisyys

litin työttömyysaste oli syyskuun -23 lopussa 8,1 % työvoimasta, 225 henkilöä. Lomautettuna katsauskauden lopussa oli 25 henkilöä. Työllisyys on parantunut alkuvuoden lähes 10 %:n luvuista sekä edellisvuoden 8,5 %:sta. Työllisyys on palannut pandemiaa edeltävälle ajalle ollen tammikuu-syyskuu keskiarvolla mitattuna hieman parempi, kuin 2019 taso.

Työttömyys Hämeessä oli syyskuun lopussa keskimäärin 10,0 %.

Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi laskuun 2022 kesällä, vaikkakin heinäkuussa 2023 nähtiin pidempiaikaisten työttömien määrän kasvua. Nuorisotyöttömyys on kasvanut hieman vuonna 2023 verratessa edellisvuoden ensimmäisen 9 kuukauden keskiarvoon ollen kuitenkin matalampi, kuin ennen koronapandemiaa.

	30.9.2023	Muutos ed. vuoteen		Keskimäärin	
	Henkilöä	Henkilöä	%	1.9.2023 Henkilöä	1.9.2022 Henkilöä
Työttömien määrä	225	-11	-4,7 %	234	253
Miehet	133	-5	-3,6 %	145	145
Naiset	92	-6	-6,1 %	89	108
Pitkäaikaistyöttömät	87	-13	-13,0 %	80	108
Nuoret (alle 25 v)	18	-1	-5,3 %	23	19
Työttömyysaste, %	8,1 %	-0,4 %	-11,5 %	8,4 %	9,1 %

TEM-katsaus 9/23

Kunnan toimet työllisyyden edistämiseksi

- Kunta työllistää työttömiä työnhakijoita määrärahojen puitteissa. Työllistämiseen on varattu määrärahat sekä kehittämispalvelujen että yhdyskuntapalvelujen tulosalueille.
- Viime vuosina kunnassa on ollut vuosittain n. 20–30 määrärahaista työsuhdetta työllistämistoimilla.
- Työllisyyskoordinaattori haastattelee ja ohjaa asiakkaitaan. Työhön ja työllistymiseen tähtäviä palveluita kohdennetaan ensisijaisesti pitkäaikaistyöttömille.
- Työllisyyskoordinaattori osallistuu alueelliseen hankeyhteistyöhön ja moniammatilliseen yhteistyöhön työllistymis- ja kuntoutumispolkujen löytämiseksi.
- Työllisyyskoordinaattori tarjoaa paikallisille yrityksille, yhdistyksille sekä järjestöille tukea henkilöstötarpeiden ratkaisemiseksi. Tiedottamista, neuvontaa palkkaustukimuodoista sekä rekrytoinnissa avustamista.
- Kesätyösetelillä tuetaan 15–16-vuotiaiden iitiläisten nuorten työllistymistä.
- Toimistohotelli madaltaa yritystoiminnan aloituskynnystä ja antaa etätyömahdollisuuksia.
- Kunnassa on kehittämisasiantuntija sekä LADECin neuvontapalvelut hyödynnettävissä.
- Kehittämispalvelujen toimin edesautetaan yritysten sijoittumista kunnan alueelle sekä hyödynnetään lähialueiden vetovoimatekijöitä houkutellessa työntekijöitä litin kunnan asukkaaksi.

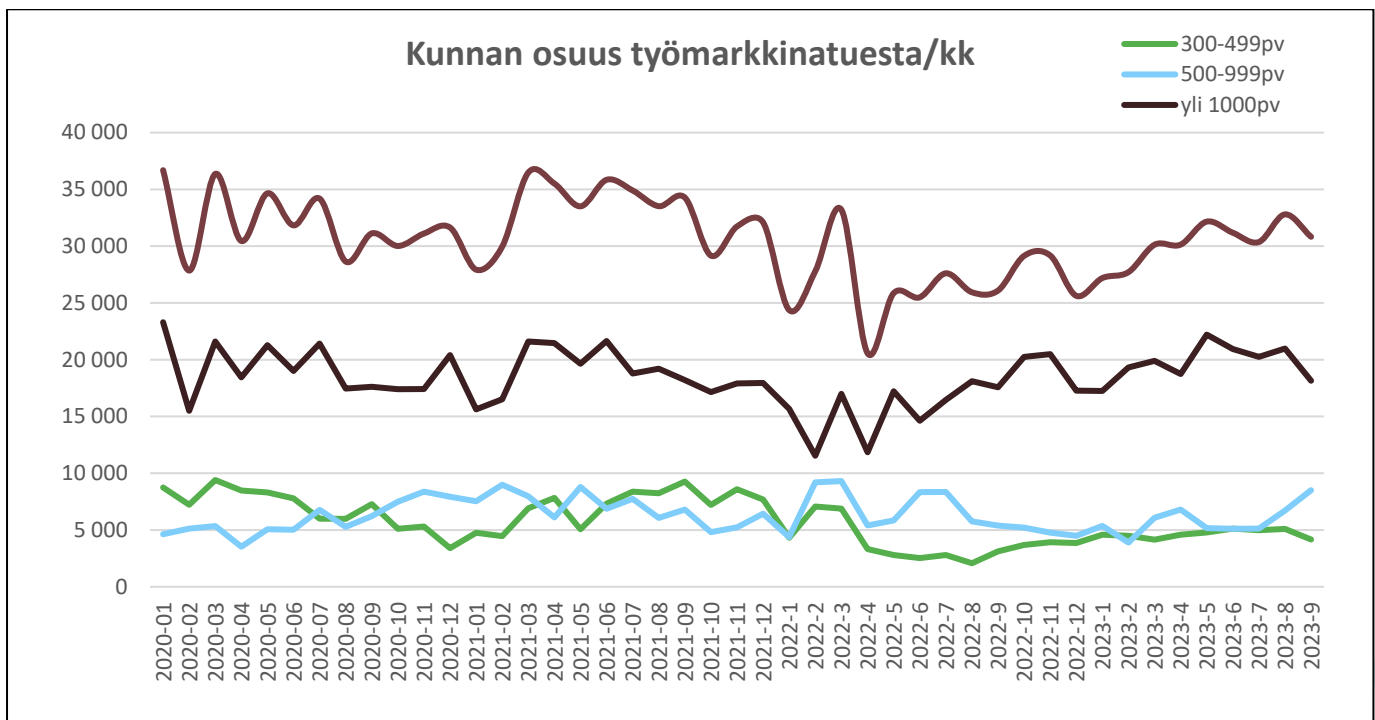
Kunnan maksuosuus työmarkkinatuesta

Talousarviossa 2024 kunnan osuudeksi työmarkkinatuesta on budjetoitu 350 000 €.

Se allokoidaan kehittämispalvelujen tulosalueelle kustannuspaikalle 1499 Työmarkkinatuki.

Tammi-syyskuu					Koko vuosi
	Saajat keskim/kk	Maksetut tuet	Kunnan osuus euroa	korvatut päivät	Kunnan osuus
1-9/2019	80	435 437	259 689	14 583	338 491
1-9/2020	76	483 235	291 799	13 902	384 568
1-9/2021	78	505 149	301 945	14 967	394 935
1-9/2022	63	393 850	236 934	11 894	320 891
1-9/2023	65	443 424	272 497	12 511	

Taulukossa vertailuvuodet tammi-syyskuun ajalta sekä kunnan maksama työmarkkinatuen osuus koko vuodelta. Tammi-syyskuun 2023 kertymän perusteella voi ennustaa koko vuoden 2023 työmarkkinatuen kuntaosuudeksi $272\,497/0,75 = \text{n. } 360\text{--}370 \text{ t€}$

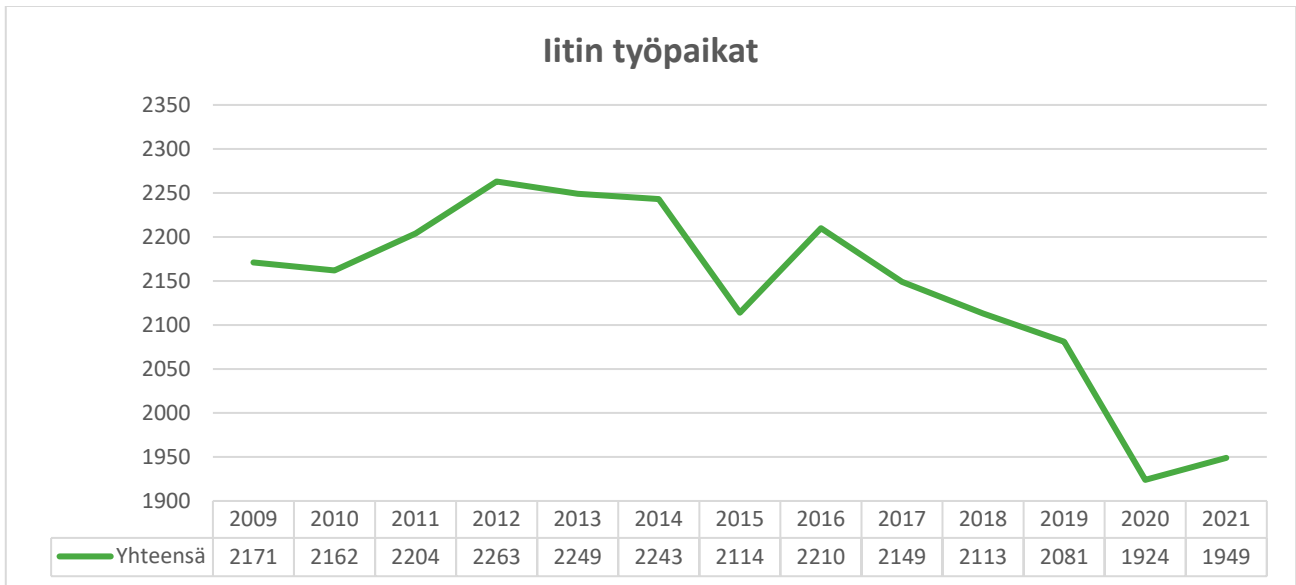
Lähde: KELA-raportit

Kunnan maksama osuus työmarkkinatuesta kääntyi usean vuoden laskevan trendin jälkeen nousuun vuonna 2020 pandemian työllisyysvaikutusten seurauksena. Pandemian työllisyysvaikutusten vähennyttyä kunnan osuus työmarkkinatuesta pysyi laskevassa trendissä 2022 loppuun asti ja kääntyi 2023 alusta nousuun. Suurimman osuuden noususta selittää pidempiäaikaisten työttömien osuuden kasvu. Yli 1000 päivää työttömänä olleiden osuus työmarkkinatuen kuntaosuuksien maksuista on n. 65 % ajanjaksolla 1-9/2023, kun edellisvuonna vastaava luku 1-9/2022 oli 59,5 %.

Työpaikat ja työvoima

Tilastokeskuksen mukaan litissä oli työpaikkoja v. 2021 yhteensä 1949, eli peräti 25 enemmän kuin v. 2020. Vuoden 2020 voimakas lasku yksittäisenä vuonna selittyy covid19-epidemian vaikutuksilla. Viimeisen vuosikymmenen aikana työpaikkojen vähenemä on ollut maa- ja metsätaloudessa, teollisuudessa ja kaupan alalla, terveys- ja sosiaalipalveluissa työpaikat ovat lisääntyneet.

TE-keskuksen tilastoissa työvoiman määrä litissä 2023 oli 2 782 henkilöä.

Työpaikat litissä, lähde Tilastokeskus

Työpaikkaomavaraisuus tarkoittaa kunnan alueella työssäkäyvien ja kunnassa asuvien työllisten suhdetta. litissä työpaikkaomavaraisuus vuonna 2021 on 78,3 %. Suhdeluku ei ole merkittävästi muuttunut lähivuosikymmenen aikana. littiläiset käyvät muualla työssä enemmän kuin täällä käy työssä muilta paikkakunnilta.

litissä valtaosa työpaikoista, n. 58 % on yksityisellä sektorilla. Teollisuus, rakentaminen ja kaupan alat ovat suurimpina työllistäjinä. Kuntasektori on seuraavaksi suurin työllistäjä 21 %:lla, yrittäjiä on lähes saman verran. Valtiollisen sektorin työpaikat ovat lähes kokonaan hävinneet.

Vuoden 2024 talousarvion laadintaperusteet

Veroperusteet

Kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennettiin vuodelle kuluvalle vuodelle 12,64 prosenttiyksiköllä. Näin ollen tuloveroprosentit ovat tällä hetkellä prosentin sadasosan tarkkuudella. Ensi vuoden tuloveroprosentit tulee määrätä ja ilmoittaa 0,10 %-yksikön tarkkuudella, eli näin ollen kaikkien kuntien tuloveroprosentit muuttuvat.

litin kunnallisveroprosentti alentui vuoden 2023 alussa soteuudistuksen seurauksena 8,61 %:iin (21,25 – 12,64 = 8,61). Vuoden 2024 kunnallisveroprosentti on 8,60 %

Kiinteistöveroprosentit:

• yleinen	1,15
• vakituinen asuminen	0,65
• muu asuminen	1,25
• voimalaitokset	3,10
• yhdistys- ja seurantalot	0,00
• Maapohjan kiinteistöveroprosentti	1,30 %

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan yleisen maapohjan kiinteistövero eriytetään yleisestä kiinteistöveroprosentista ja maapohjan kiinteistöveron alaraja nousisi 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Esitetty toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi siten 1,30–2,00 %. Eduskunta tiedotti 8.11 lakimuutoksen hyväksymisestä ja laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Talousarvion sitovuus

Määrärahat ja tuloarviot ovat tulosalueittain bruttomääräisesti kunnanvaltuustoon nähden sitovia lukuun ottamatta teknisen toimen tulosaluetta Yhdyskuntapalvelut.

Investointiosassa sitovia ovat hankeryhmien (Kiinteä omaisuus, Talonrakennus, Julkinen käyttöomaisuus) nettomääräraha. Hankeryhmässä Irtain omaisuus sitova on tulosaluekohtainen nettomääräraha.

Käyttötalousoosassa tulosalueen tai investointiosassa määrärahan merkittävät ylitykset ja tuloarvion alitukset suhteessa tulosalueen kokonaismäärärahaan on tuotava valtuuston päätettäväksi. Merkittäväksi ylitykseksi katsotaan 10 % ylitys, kuitenkin niin että yli 100.000 € ylitys on aina tuotava käsiteltäväksi ja että alle 25.000 € ylityksiä ei tarvitse tuoda käsitte-lyyn.

Tilivelvolliset

Kuntalain 75 §:n mukaan: "Tilintarkastajien on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtävälleen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvollisia ovat kunnan toimielinten jäsenet ja toimielinten alaisuudessa olevat johtavat viranhaltijat, joista päättää kunnanvaltuusto.

Kunnanvaltuusto määrittelee tilivelvollisiksi 1.1.2024 alkaen seuraavat tahot:

Toimielin	Viranhaltija
Kunnanhallitus	kunnanjohtaja hallinto- ja talousjohtaja kasvatus- ja opetusjohtaja hyvinvointijohtaja tekninen johtaja
Viranomaislautakunta	rakennustarkastaja

Hankintavaltuudet

Kunnanhallituksella on hankintavaltuus hallintopalvelujen toimialan tai koko kuntaa koskevassa yhteisessä hankinnassa, jonka ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa ylittää 60 000 euroa. Hallintosäännön 61 §:n mukaisesti Kunnanhallitus antaa viranhaltijoille ja työntekijöille hankintavaltuudet valtuuston hyväksymien toimielin-kohtaisten rajojen puitteissa. Valtuudet on annettu hankintaohjeen yhteydessä.

Talousarvion käyttösuunnitelmat

Käyttösuunnitelmien yhteydessä toimielinten tulee jakaa valtuuston myöntämät määrärahat tulosyksiköille ja samalla asettava niitä koskevat tavoitteet. Käyttösuunnitelmat hyväksytään toimielimissä toimintavuoden alussa niin, että ne on käsitelty viimeistään helmikuun ensimmäiseen kokoukseen mennessä. Kunnanhallitus antaa tarkemmat talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.

Osallistuva budjetointi

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. (Kuntalaki, 22§)

Osallistuva budjetointi on yksi keino osallistaa kuntalaisia keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tässä toimintatavassa asukkaat otetaan mukaan pohtimaan ja myös päättämään siitä, mihin taloudelliset resurssit käytetään.

litin kunnassa sovelletaan osallistumassa budjetoinnissa kaksivaiheista prosessia, jossa ensin kuntalaisilla on mahdollisuus ehdottaa kohteita osallistuvaan budjetointiin. Tämän jälkeen niille arvioidaan kustannukset, jonka jälkeen toteuttamiskelpoisten hankkeiden osalta järjestetään äänestys. Toistaiseksi se toteutetaan Webropolin kautta, mutta muita sovelluksia kartoitetaan. Äänestyksessä hyväksytyä kohteita voidaan jättää toteuttamatta vain poikkeuksellisissa tilanteissa (esimerkiksi kustannusten merkittävä nousu).

Talousarvio lyhyesti

	TP2022	TA2023	TA2024	Muutos	
				TP2022	TA2023
Menot					
Käyttötalousosa	49 637 393	23 314 412	24 620 954	-50,4 %	5,6 %
Tuloslaskelmaosa	75 320	60 000	70 000	-7,1 %	16,7 %
Investointiosa	1 338 990	3 177 000	6 679 000	499 %	210 %
Rahoitusosa	862 896	610 000	610 000	-29,3 %	0 %
Kokonaismenot	51 914 599	27 161 412	31 979 954	-38,4 %	17,8 %
Tulot					
Käyttötalousosa	7 661 483	7 018 995	7 306 577	-4,6 %	4,1 %
Tuloslaskelmaosa	46 577 594	18 425 000	18 875 000	-59,5 %	1,6 %
Investointiosa	89 000	1 174 000	1 245 000	1399 %	6 %
Rahoitusosa	0	0	0	0 %	0 %
Kokonaistulot	54 328 077	26 617 995	27 426 577	-49,5 %	3 %

Vuoden 2024 talousarvion **kokonaismenot** vähenevät 38,4 %:a verraten vuoden 2022 tilinpäätökseen ja kasvavat 17,8 %:a vuoden 2023 talousarvioon verraten. Kokonaismenot ovat 31 979 954 euroa.

Kokonaistulojen ennustetaan alenevan vastaavasti 49,5 %:a tilinpäätökseen 2022 ja kasvavan 3 %:a 2023 talousarvioon nähden. Syynä kahden vuoden takaisin muutoksiin on luonnollisesti SOTE-uudistus, jonka myötä SOTE- ja pelastustoimen kulut siirtyvät hyvinvointialueen kannettaviksi.

Investointimenot kasvavat merkittävästi vuoden 2023 talousarvioon nähden ja ovat tulevien vuosien ajan selvästi aiempia vuosia korkeammalla tasolla. Huomattavaa on, että investointimenojen nettosuus kasvaa, sillä suuria ulkopuolisia rahoitusosuuksia ei ole luvassa.

Verotuottojen kokonaisuudessa tapahtuvat muutokset ovat mittaluokassaan huomattavasti edellisvuotta pienemmät. Verotulojen budjetoitu määrä on 14 800 000 euroa.

Valtionosuudet pysyvät vuoteen 2023 nähden samalla tasolla. Valtionosuuksien määrä talousarviossa on 4 045 000 euroa.

Henkilöstömenot ovat 12 566 150 euroa, nousua tilinpäätökseen 2022 on 11,1 % ja talousarvioon 2023 8,4 %.

Keskisin tilikauden tulokseen vaikuttava erä on satunnaisiin tuottoihin kirjautuva Kausalan kaukolämpö-kauppaan liittyvä luovutusvoitto 5,375 miljoonaa euroa. Myös vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon sisältyy Kausalan kaukolämpö-kauppaan liittyvä satunnaisiin tuottoihin kirjautuva 5,375 miljoonan euron luovutusvoitto. Tätä kauppaa ei valitusprosessin vuoksi ole mahdollista panna täytäntöön vuoden 2023 aikana ja siitä on vuoden 2024 talousarvion hallintokäsittelyn alkaessa menossa talousarvionmuutos. Tätä kirjaa lukevan on syytä huomioida tämä mm. Vuosien 2023 ja 2024 vertailussa.

Tuloslaskelman tunnusluvut	TP2022	TA 2023	TA 2024
Asukasmäärä *	6 504	6500	6450
Toimintatulot/toimintamenot, %	15,4	30,1	29,7
Vuosikate/poistot, %	281,4	121,7	96,2
Vuosikate, €/asukas	696	318	231
Kertynyt ylijäämä, €	7 215 215	11 505 089	13 040 421*

*Vuoden 2024 ylijäämässä ei ole laskettu satunnaista erää toistamiseen. Asiasta on vireillä talousarviomuutos vuodelle 2023.

Rahoituslaskelman tunnusluvut	TP2022	TA 2023	TA 2024
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	9 637 166	6 777 375	12 739 423
Investointien tulorahoitus, %	360,9	66,2	22,7
Pääomamenojen tulorahoitus, %	192,8	55,4	20,8
Lainanhoitokate	5,2	3,2	2,3
Kassan riittävyys	49	73	72

Lainakanta	TP2022	TA 2023	TA 2024
Lainakanta, €	5 924 559	7 234 559*	5 313 786
lainojen lisäys	0	0	0
Lainat/asukas, €	911	1 113	824

*Talousarviovuodelle 2022 budjetoitu lainan lisäys ei toteutunut, mutta vuoden 2023 talousarviossa lainakantaan oli sisällytetty lainan nosto, joten tässä ilmoitetaan 2023 talousarvion mukainen lainakanta.

Kunnan henkilöstö

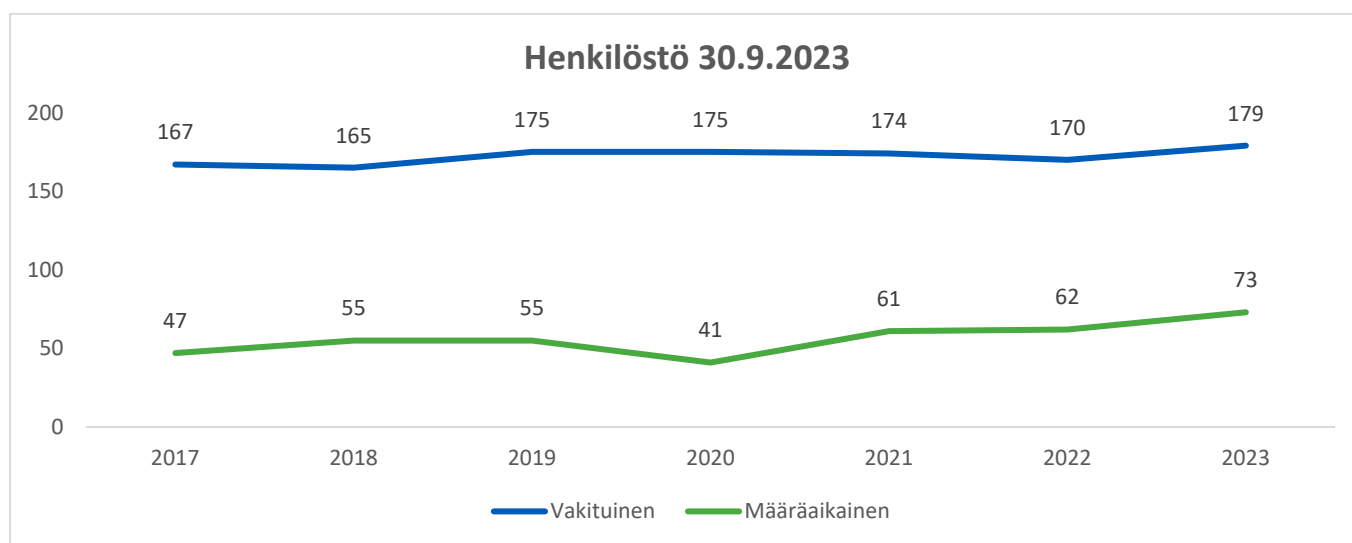
litin kunnan organisaatio jakautuu neljään palvelualueeseen;

- **Hallintopalvelut** (Hallinto, talous- ja toimistopalvelut, tietohallinto, ruoka- ja siivouspalvelut, kehittäminen, demokratiapalvelut). Henkilötyöpanos n. 46 (HTV2 2023)
- **Kasvun ja oppimisen palvelut** (varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio). Henkilötyöpanos n. 135 (HTV2 2023)
- **Hyvinvointipalvelut** (Kirjasto- ja kulttuuripalvelut, vapaa-aikapalvelut, kansalaisopisto). Henkilötyöpanos n. 15 (HTV2 2023)
- **Tekniset palvelut** (Yhdyskuntapalvelut, kiinteistöpalvelut, viranomaisvalvonta) Henkilötyöpanos n. 24 (HTV2 2023)

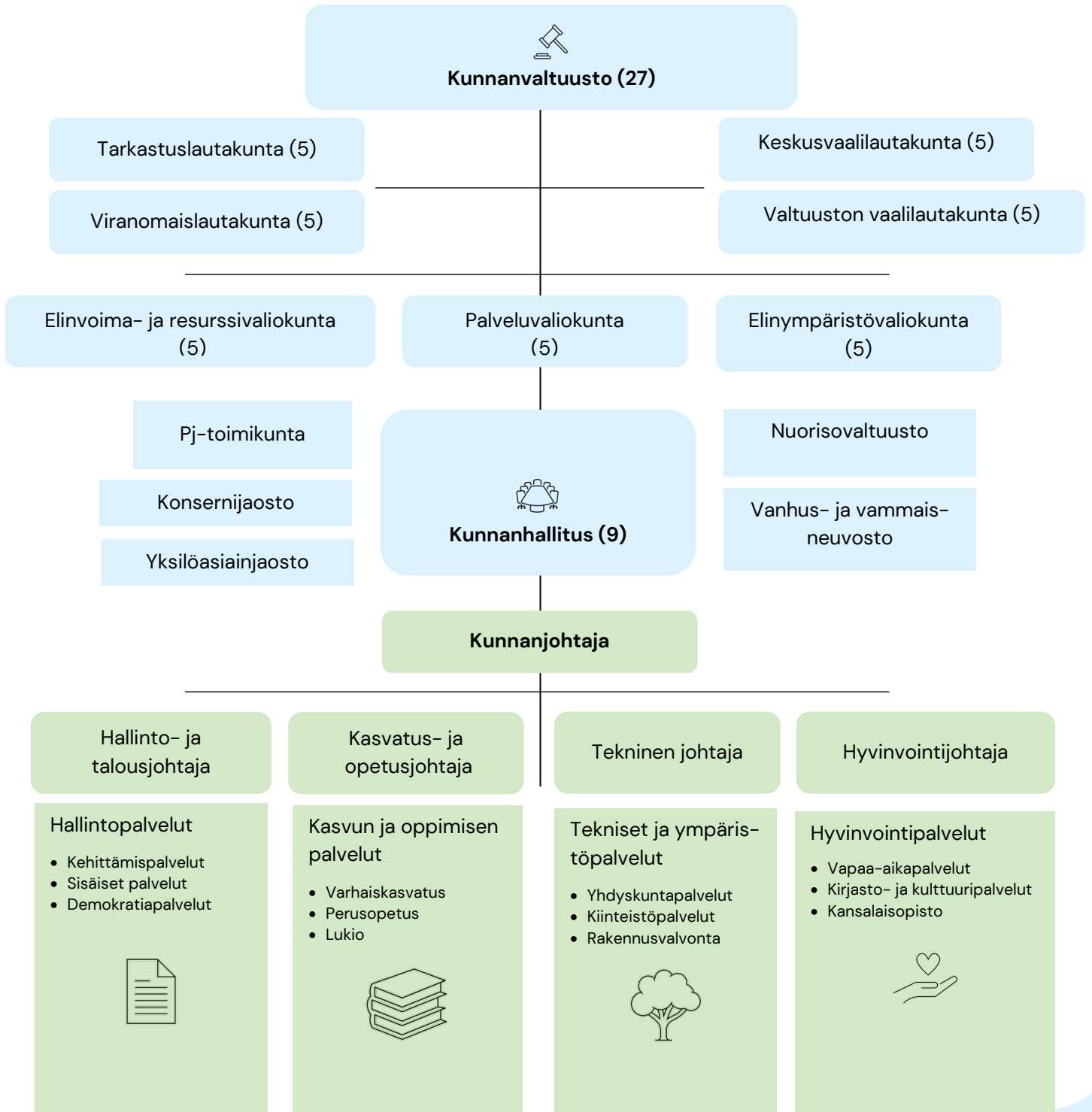
Henkilöstön määrä on pysynyt likimain samalla tasolla viime vuosien ajan. Syyskuun –23 lopussa henkilöstöä oli 252, vakituisia työsuhteita 179 ja määräaikaista 73. Henkilötyöpanoksen yhteenlaskettu määrä on n. 205 henkilötyövuotta (HTV2 2023).

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on n. 48 vuotta, naisten osuus on n. 77 %.

Kunnassa on laadittu erillinen henkilöstökertomus, joka valmistui keväällä 2023.

Iitin kunnan organisaatio

Strategiaosa

Kuntastrategia

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. (Kuntalaki 110§)

litin kuntastrategia vuosille 2022–2025 on hyväksytty kunnanvaltuustossa helmikuussa 2022. Tämä talousarvio on toinen voimassa olevan kuntastrategian aikana laadittu talousarvio.

Kuntastrategian on tarkoitus tukea viranhaltija- ja luottamushenkilöjohtamista sekä päätöksentekoa. Toimeenpano perustuu viestintään, toimijoiden sitouttamiseen ja vastuiden jakamiseen.

Strategian tiivistelmä

VISIO 2030

litti on hyvinvoiva ja haluttu
asuinkunta kansainvälisin kosketuksin.

MISSIO

litin kunnan tehtävä on mahdollistaa
edellytykset hyvälle elämälle ja
yrittämiselle maaseutumaisessa yhteisössä.

PÄÄPAINOPISTEET

Hyvinvoinnin
edistäminen

Monipuolinen
asuminen

Elinvoiman
kasvattaminen

Kuntaimago ja
tunnettuus

ARVOT

Avoimuus

Kerromme asioiden valmistelusta, kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista, päätöksistä ja perusteluista selkeästi ja ajoissa.

Ihmislähtöisyys

Olemme olemassa kuntalaisia varten. Toimintojemme suunnittelussa ja toimeenpanossa edetään ihmisen edellä, kuntalaisia kuunnelle.

Vastuullisuus

Ennakoimme, seuraamme ja arvioimme toimintamme vaikutuksia. Teemme valintoja yhteistä hyvää ja kestävästä kehitystä tavoitellen.

Vuorovaikutteisuus

Haluamme kohdata toisiamme, synnyttää keskustelua sekä toimia yhdessä tekemisen ja monipuolisen luottamuksen edistämiseksi.

Kuntastrategiaan kirjattiin seuraavat strategiset projektit, joiden toteuttaminen valtuustokauden aikana on yhteisesti hyväksyttynä tavoitteena. Talousarviossa ja suunnitelmavuosien aikana varaudutaan projektien läpivientiin.

Strategiset projektit

1. Kuntapalvelujen uudistamissuunnitelma vastaamaan kunnan hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeistä toimintaympäristöä.
2. Kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tavoitteellinen edistäminen
3. KymiRing –yhteistyösuunnitelman laatiminen, yhteistyöverkostojen kokoaminen, maksimaalisen alueellisen hyödyn tavoittelemine.
4. Elämysmatkailuhankkeen ja –veroston kokoaminen Kymijoen ja lähiluonnon uusien mahdollisuuksien ympärille.
5. Kuntakuvakampanja, jolla pyritään ohjaamaan kuntakuvaa aktiivisen, yhteistyökykyisen ja rohkean suuntaan.
6. Edunvalvontasuunnitelman laatiminen
7. Uudenlaisten osallistumis- ja vaikuttamismuotojen (suorempi demokratia) kokeileminen ja käyttöönotto aktiivisen vuoropuhelun synnyttämiseksi.
8. Valiokuntatyön edelleen kehittäminen sekä valmistelun ja päätöksenteon sujuvoittaminen, läpinäkyvyyden lisääminen.

Kunnan toiminnan tavoitteet vuodelle 2024

Kuntastrategian ja vuosittain hyväksyttävän talousarvion välinen yhteys konkretisoituu vuositavoitteiden asettamisessa. Osana talousarviota valtuusto vahvistaa seuraavat toiminnalliset tavoitteet.

Olennaisimmat toiminnalliset tavoitteet 2024:

1. Iitin kunta on solminut energiatehokkuussopimuksen (KETS) ja liittynyt HINKU-verkostoon. Energiatehokkuustyö on organisoitu kunnassa ja tavoitteet määritetty. (tavoite siirtynyt vuodelta 2023)
2. Monipuolista (kulttuuri, yhteisöllisyys, liikunta, hyvinvointi) yhdistystoimintaa tuetaan avustuksilla, joiden jakoperusteena on toiminnan linkittyminen kunnan HYTE-työhön ja mittarina on vaikuttavuus. Merkittävempien yhteistyökumppanien kanssa laaditaan useampivuotiset yhteistyösopimukset.
3. Oppisopimuskoulutuksen ja erityisammattitutkintojen hyödyntäminen jatkuu kaikilla toimialoilla. Koulutuksia kohdennetaan erityisesti esimiehille, asiantuntijatyötä tekeville sekä palvelutuotannon tehtävissä toimiville (mm. Palvelumuotoilu)
4. OVTES:n palkkausjärjestelmä on uudistettu yhteistyössä henkilöstöjärjestöjen kanssa ja malli on käytössä.
5. Työhyvinvointia tukevia asioita kehitetään yhteistyössä henkilöstön kanssa.
6. Kunnan rakennusinvestointeihin liittyvät väistötilajärjestelyt aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriötä kuntalaisten palvelukäytölle tai henkilöstön hyvinvoinnille.
7. Julkiselle käyttöomaisuudelle laaditaan pitkän aikavälin investointisuunnitelma.
8. Vesihuollon toiminnan siirtäminen tytäryhtiöstä kunnan toiminnaksi on toteutettu ja käyttöturvallisuutta, varautumista sekä toiminnan/hinnoittelun kustannusvastaavuutta on kehitetty edelleen.
9. Kasvun ja oppimisen palvelujen organisaatiouudistuksen toimeenpanoa jatketaan laatimalla useamman vuoden kattava kehittämissuunnitelma yhdistämään kunnan omat kehittämistarpeet valtakunnallisiin ja seudullisiin kehittämislinjauksiin, joista muodostuu tavoitteellinen kokonaisuus. Kehittämissuunnitelman tarkoituksena on vastata strategisen suunnittelun sekä johtamisen ja toimintakulttuurin kehittämisen tarpeeseen Iitin kasvatus- ja opetuspalveluissa.
10. Johtoryhmä- ja esimiestyöskentelyä kehitetään kunnan strategia, osaamistarpeet sekä vaikuttavuus huomioiden. Tavoitteena on käynnistää esimiehille kehittämishanke työsuojelurahaston tuella.

Konserniyhteisöjen tavoitteet vuonna 2024

Iitin Vuokratalot Oy			Omistusosuus 100 %
Toiminnalliset tavoitteet			
Iitin Vuokratalot Oy:n omistuksessa on 357 asuinhuoneistoa, jotka kaikki kuuluvat vuokrauksen piiriin. Lisäksi Salmikoti (30 asuntoa) on vuokrattu kokonaisuudessaan Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle. Keskimääräinen käyttöaste on 93 % tasolla. Vuoden 2024 toiminnan tavoite on saada vuokrausprosentti säilymään n. 93 % tasolla.			
Vuokrataloyhtiön pitkän tähtäimen tavoitteena on tarjota litissä kilpailukykyisiä ja viihtyisiä asumispalveluja maaseutumaisessa asuinympäristössä. Asumistason parantamiseen ja viihtyvyyden lisäämiseen liittyviä korjaus- ja kunnossapitotoimenpiteitä tehdään vuosittain talousarviomäärärahojen sallimissa rajoissa. Vuoden 2024 budjetissa varataan käyttötaloudessa määrärahaa lähinnä asuntojen remontointiin ja kiinteistöjen pienimuotoisiin korjauksiin noin 400 000 euroa. Toiminnassa pyritään ekologisiin ratkaisuihin. Uudisrakentamisessa suositaan aurinkoenergiaa, kaukolämpöä ja pyritään lisäämään sähköautojen latauspisteitä kysynnän puitteissa.			
Omistajan esittämät tavoitteet, jotka on hyväksyttävä yhtiökokouksessa (= valtuustoon nähden sitovat tavoitteet):			
Yhtiö pyrkii aktiivisesti osallistumaan elinvoima- ja markkinointihankkeiden alueelle tuomien uusien asukkaiden asuttamiseen yhteistyössä Iitin kunnan kanssa.			
Asuntokanta pyritään pitämään niin hyvässä kunnossa kuin se käytettävät resurssit huomioiden on mahdollista ja tarvittaessa luopumispäätös käyttöikänsä päässä olevista rakennuksista sekä mahdollisista korvaavista investoinneista tehdään ajoissa.			
Taloudelliset tavoitteet (informatiivinen)			
Liikevaihto	Tilikauden voitto/tappio	Omavaraisuusaste %	Lainamäärä
2 306 700 €	30 100 €	33 %	01.01.2024 6 210 430 € 31.12.2024 5 786 002 €

Kausalan Kaukolämpö Oy			Omistusosuus 100 %
Toiminnalliset tavoitteet			
Kausalan Kaukolämpö Oy:n toiminnallisena tavoitteena on tuottaa asiakkailleen näiden tarvitsema lämpöenergia mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa olosuhteissa ja hinnaltaan kilpailukykyiseen hintaan, ylläpitämällä ja kehittämällä kaukolämpöverkkoa Kausalan taajaman alueella. Toiminnan kehittämisessä edistetään ympäristöystävällisen ja uusiutuvan lämpöenergian tuottamista erilaisin nykyaikaisin tuotantoratkaisuin.			
Yhtiön operointi hoidetaan yhteistyösopimuksella Adven Oy:n kanssa osakekaupan toteuttamiseen saakka.			
Omistajan esittämät tavoitteet, jotka on hyväksyttävä yhtiökokouksessa (= valtuustoon nähden sitovat tavoitteet):			
<ul style="list-style-type: none"> Kausalan Kaukolämpö Oy:n osakkeiden myynti Adven Oy:lle on toimeenpantu ja yhtiö on poistunut kunnan omistuksesta vuoden 2024 aikana. Yhtiön toiminnassa tavoitteena on kauppaprosessin sujuva läpivienti ja toiminnan kehittämisen mahdollisimman hyvä ennakkointi jo kauppaprosessin aikana. 			
Taloudelliset tavoitteet (informatiivinen)			
Liikevaihto	Tilikauden voitto/tappio	Omavaraisuusaste %	Lainamäärä
1 650 000 €	10 000 €	26 %	01.01.2024 0 € 31.12.2024 0 €

litin Vesihuolto Oy			Omistusosuus 100 %
Toiminnalliset tavoitteet			
litin Vesihuolto Oy toimittaa asiakkailleen riittävästi hyvälaatuista pohjavettä, huolehtii jätevesien viemäroinnistä toiminta-alueellaan siten, että palvelujen hinta on kohtuullinen, laatu viranomaismääräysten mukainen ja toiminta ympäristöä säästävää.			
Vesihuoltoverkoston saneeraustarpeesta tulee valmistella suunnitelma. Vuosittainen veden vuotovesimäärä vesijohtoverkossa on 70 000 m ³ – 100 000 m ³ . Jätevesiviemäriverkoston vuotovesimäärä on 300 000 m ³ – 380 000 m ³ riippuen sadannan määrästä, eli jätevedenpuhdistamolle johdetaan ylimääräistä laskuttamatonta vettä. toimintavarmuuteen ja turvallisuuteen liittyvät saneeraukset ovat merkittävimpiä yksittäisiä laitoksiin vuonna 2024 tehtäviä investointeja. Vesihuoltoverkoston ja laitosten saneerauksen määrä ei ole nykyisellään riittävä turvaamaan tulevaisuudessa vesihuoltopalvelujen häiriötöntä toimintaa.			
Omistajan esittämät tavoitteet, jotka on hyväksyttävä yhtiökokouksessa (= valtuustoon nähden sitovat tavoitteet):			
litin Vesihuolto Oy:n toiminnan siirto litin kunnalle valmisteltu toteutuvaksi vuoden 2024 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Tämän jälkeen yhtiö asetetaan selvitystilaan toiminnan päättämiseksi.			
Taloudelliset tavoitteet (informatiivinen)			
Liikevaihto	Tilikauden voitto/tappio	Omavaraisuusaste %	Lainamäärä
800 000 €	-105 000 €	54 %	01.01.2024 580 000 € 31.12.2024 240 000 €

Kiinteistö Oy litin Jäähalli					Omistusosuus 100 %
Toiminnalliset tavoitteet					
Jäähallyhtiö tuottaa jäähallipalveluja ylläpitämällä jäähallia ja tarjoten säävarman mahdollisuuden harrastaa jääurheilua. Yhtiö luo yhteistyössä seurojen kanssa edellytykset monipuolisen jääurheilun harrastamiselle litissä. Yhtiö tuottaa palveluita jääurheiluseuroille, koululaisille, varhaiskasvatukselle ja muille käyttäjille.					
	TP21	TP22	TA23	TA24	
Käyttäjämäärä	17 820	20 120	20 500	20 500	
Käyttöaste	68,7 %	69,7 %	70 %	70 %	
Käyttäjämäärät lasketaan käytettyjen vuorojen määrällä ja yhden vuoron käyttäjämääräksi on arvioitu noin 25 hlöä / vuoro. Käyttöasteeseen ei yleensä lasketa mukaan ns. O-kuukausia eli kesätauko jätetään pois keskiarvosta.					
Omistajan esittämät tavoitteet, jotka on hyväksyttävä yhtiökokouksessa (= valtuustoon nähden sitovat tavoitteet):					
<ul style="list-style-type: none"> Jäähallin kokonaiskäyttöastetta pyritään nostamaan sekä lisäämään kuntakonsernin ulkopuolista jääajan myyntiä. Aukioloaikoja pyritään laajentamaan kysynnän mukaisesti. Jäädetykskoneistosta teetetään kuntoarvio ja sen pohjalta PTS peruskorjaustarpeelle tuleville vuosille. 					
Taloudelliset tavoitteet (informatiivinen)					
Liikevaihto	Tilikauden voitto		Omavaraisuusaste %	Lainamäärä	
140 000 €	10 000 €		69 %	01.01.2024 227 871 € 31.12.2024 201 871 €	

litin Rinnemaa-säätiö sr	Päätösvalta
Toiminnalliset tavoitteet	
<p>litin kunta on vuonna 1993 perustanut säätiön hoitamaan Elma Nurmi-Rinnemaan testamenttilahjoitusta ja huolehtimaan Talasmäestä. Säätiön tarkoituksena on Aarno ja Elma Rinnemaan elämäntyön sekä heidän harjoittamansa kotiseutututkimuksen ja kotiseutuperinteen kunnioittaminen. Tarkoitustaan säätiö toteuttaa ylläpitämällä Talasmäen kotimuseota kulttuuri- ja kotiseutututkijoita ja muita asianharrastajia varten, tukemalla taloudellisesti kotiseutuperinteen tutkimusta ja muutoinkin vahvistamalla kulttuuri- ja kotiseutuperinnettä.</p>	
Omistajan esittämät tavoitteet (= valtuustoon nähden sitovat tavoitteet): <ul style="list-style-type: none"> • Säätiön osin vanhentuneet säännöt uudistetaan vuoden 2024 loppuun mennessä. • Taloushallinnan palvelujen tuotannossa siirrytään kuntakonsernin omiin palveluihin. 	
Taloudelliset tavoitteet <ul style="list-style-type: none"> • Säätiön tarkoituksena ei ole välittömän voiton tai taloudellisen edun tuottaminen siihen osallisille. Ei asetettuja taloudellisia tavoitteita. 	

Osakkuusyhteisöt

litin kunnan olennaiset omistukset (strateginen ja/tai taloudellinen syy omistaa) osakkuusyhteisöissä ovat seuraavat:

Lahti Region Oy

- Tuottaa matkailun markkinointipalveluja
- Omistus säilytetään ennallaan

Lahden seudun kehitys LADEC Oy

- Tuottaa yritysneuvonta ja sijoittumispalveluja
- Omistus säilytetään ennallaan

Päijät-Hämeen ateriapalvelut

- Kunta ei toistaiseksi hanki palveluja yhtiöltä, sopimukset mm. Varautumistarkoituksiin on olemassa.
- Omistus säilytetään ennallaan

Sarastia Oy

- Tuottaa palkanlaskennan ja perinnän palveluja kunnan tarpeisiin vastaten
- Omistus säilytetään ennallaan

Koha Oy

- Tuottaa kirjastotietojärjestelmäpalveluja (yhteiset Kyyti-kirjastojen kanssa)
- Omistus säilytetään ennallaan

KSS-Verkko Oy

- Vastaa alueellisesta sähköverkosta pääosassa kunnan aluetta. Omistusosuus n. 1,5 %
- Omistuksen perusteena on osinkotuotto, omistuksesta voidaan myös luopua.

Käyttötalousosa

HALLINTOPALVELUT

Demokratiapalvelut

Palvelusuunnitelma:

Demokratiapalvelujen tulosalue muodostuu neljästä tulosyksiköstä, jotka ovat vaalit, tarkastustoimi, kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus.

Vaalit

Keskusvaalilautakunta on vaalilakiin perustuva lakisääteinen toimielin, jonka keskeisin tehtävä on vaalien toimittaminen. Keskusvaalilautakunta kokoontuu vaalilaissa säädettyinä aikoina sekä muulloin tarvittaessa. Keskusvaalilautakunnan tehtävä on ylläpitää valmiutta ja vastata vaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä.

Tarkastustoimi

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, kuten tilintarkastajan valinnan ja huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta on lakisääteisen sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä. Tilintarkastajien toimintakulut kirjataan tarkastustoimen tulosyksikköön.

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukaiset tavoitteet huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä. Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kunnanvaltuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto pitää kokousten lisäksi seminaareja, joissa käsitellään kunnan strategisia linjauksia, keskeisiä hankkeita ja ajankohtaisia kysymyksiä.

Kunnanvaltuuston menot koostuvat valtuuston työskentelyyn liittyvistä menoista, kokouspalkkioista, ansionmenetyskorvauksista sekä valiokuntien toiminnasta. Menovaraus on myös vaikuttamistoimielimien kustannuksille.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo palvelujen järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kunnanjohtaja johtaa kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa kunnanhallituksen alaisena viranhaltijana. Kunnanjohtajan toimintakulut kirjataan kunnanhallituksen tulosyksikköön.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Presidentinvaalit 28.1.2024 (mahdollinen toinen kierros 11.2.2024), ennakoäänestys 17.-23.1.2024 (mahdollinen toinen kierros 31.1.-6.2.2024).

Europarlamenttivaalit 9.6.2024, ennakoäänestys 29.5.-4.6.2024.

Kunnanvaltuuston toiminta, 8 kokousta tarpeen mukaan, seminaarit/iltakoulut 3 kpl, valiokunnilla keskimäärin yhteensä 30 kokousta vuodessa. Yhteiset kokoukset / esittelyt merkittävimmistä hankkeista sekä talousarvion valmistelusta.

Kunnanhallituksen 25 kokousta, iltakoulut ja jaostojen kokoukset tarvittaessa.

Vaikuttamistoimielimien asema, jäsenmäärä ja palkkiot selvitetään valtuustokauden vaihtumiseen mennessä.

Valiokuntamallin toimintaa seurataan ja kehittämistarpeet arvioidaan 31.5.2025 mennessä. Valiokunnille järjestetään vuoden 2024 aikana koulutusta ja toiminnan kehittämistyöpajoja.

Kokousaikataulut jaksotetaan suunnitelmallisesti siten, että asioiden valmistelu- ja päätöksentekoketjut ovat sujuvia ja ripeitä. Yhteisiä esittelytilaisuuksia valiokunnille lisätään.

Sähköinen CloudMeeting kokousjärjestelmä on täysipainoisesti käytössä ja päätöksenteon prosesseja kehitetään edelleen.

Edunvalvontaa tehdään johdonmukaisesti edunvalvontasuunnitelman pohjalta erityisinä painopisteinä VT12 sekä seuraavan MAL-sopimuskauden valmistelu.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	109 254	16 000	31 000	31 000	31 465	31 622
Toimintakulut	-478 378	-431 850	-440 379	-440 379	-446 985	-449 220
Toimintakate	-369 124	-415 850	-409 379	-409 379	-415 520	-417 598

Tulosalueen perustelut

Käyttövaraus kunnanhallituksella 25 000 € ennalta-arvaamattomiin menoihin ja edunvalvontaan.

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Kunnanjohtaja	1	1	1	1	1

C100 Demokratiapalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	14 698	15 000	30 000	100 %	30 450	30 602
Tuet ja avustukset	35	0	0	0 %	0	0
Muut toimintatuotot	94 520	1 000	1 000	0 %	1 015	1 020
TOIMINTATUOTOT	109 254	16 000	31 000	94 %	31 465	31 622
Henkilöstökulut	-238 243	-271 546	-287 674	6 %	-291 989	-293 449
Palvelujen ostot	-219 507	-106 704	-109 105	2 %	-110 742	-111 295
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 967	-22 600	-22 600	0 %	-22 939	-23 054
Avustukset	-7 300	0	0	0 %	0	0
Muut toimintakulut	-3 362	-31 000	-21 000	-32 %	-21 315	-21 422
TOIMINTAKULUT	-478 378	-431 850	-440 379	2 %	-446 985	-449 220
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-369 124	-415 850	-409 379	-2 %	-415 520	-417 598

Kehittämispalvelut

Palvelusuunnitelma:

Kehittämispalvelujen tulosalue muodostuu kuudesta tulosityksiköstä, jotka ovat kaavoitus, tiedotus- ja markkinointi, elinkeinopalvelut, työllisyyden edistäminen, maaseutupalvelut sekä yhteisöjen tukeminen.

Kaavoitus

Tulosityksikön tehtävänä ovat yleis- ja asemakaavoitus ja niihin liittyvä yleissuunnittelu, jolla luodaan edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle asuin- ja elinympäristölle ja sen suunnitelmalliselle kehittämiselle. Samalla ylläpidetään ajantasaisia, teknisesti ja juridisesti luotettavia lakisääteisiä kaavoja, kartastoja, rekisterejä ja muita tarvittavia tietokantoja. Kaavoitukseen kohdistetaan 1/3 teknisen johtajan (kaavoittaja) henkilöstökuluista. Lisäksi määräaikaissena 2 vuoden kokeiluna yhteisen kaavasuunnittelijan palkkaaminen Kärkölan, Padasjoen ja Sysmän kuntien kanssa (litti isäntäkuntana).

Tiedotus- ja markkinointi

Tulosityksikkö vastaa kunnan viestinnästä ja markkinoinnista ja siihen liittyvän tapahtumatoiminnasta yhteistyössä muun henkilöstön ja sidosryhmien kanssa. Tehtäväkokonaisuuksia ovat strategisen viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen, valmistelu- ja päätösviestintä, palveluviestintä, häiriötilanne- ja kriisiviestintä, verkkoviestintä, sidosryhmäviestintä, kuntamarkkinointi, asumisen markkinointi sekä mainetyö. Elinkeinomarkkinointia ja asumisen markkinointia toteutetaan yhdessä elinkeinopalvelujen tulosityksikön kanssa.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelujen tulosityksikön tehtävä on litin yritysten toimintaedellytysten edistäminen, sijoittumis- ja kehittämistehtävät yhteistyössä Lahden seudun kehitys Ladec Oy:n kanssa. Yhteistyötä tehdään yritysten kanssa, jotka ovat kunnan asiakkaina mm. kaavoitus- ja lupapalveluissa, tontinmyynnissä, hankinnoissa ja neuvontapalveluissa (LADEC). Tavoitteena on yritysmuotoisen kulttuurin vahvistaminen kunnan koko organisaatiossa tukemaan yritysten kasvua ja sijoittumisia. Määrärahavarausten puitteissa toteutetaan tätä tarkoitusta tukevia hankkeita.

Elinkeinopalvelut tuottavat myös ajantasaista tietoa litin alueen matkailupalveluista, käyntikohteista ja tapahtumista vastaten litin kunnan omasta imago- ja matkailumarkkinoinnista. Matkailun kehittämisessä toimitaan yhdessä suunnitelmallisesti Lahti Region Oy:n kanssa maakunnan matkailullisen vetovoiman kasvattamiseksi.

Työllisyyden edistäminen

Työllisyyden edistämisen tulosityksikkö vastaa litin kunnan työllisyyden hoitoon liittyvistä tehtävistä, kunnan omasta työllistamisestä, tuesta yrityksille ja yhteisöille sekä nuorten kesätyöllistamisestä. Osana yhteistyötä kunta osallistuu rahoittajana Työllisty hyvässä seurassa-hankkeeseen. Työllisyyden edistämisen tulosityksikköön kohdistetaan kunnan osuus työmarkkinatuesta. Työllistämiseen on lisäksi varaus teknisen päävastuualueen yhdyskuntapalveluissa (palkat ja palkkiot 80 000 € ja työllistämistuki 36 200).

Maaseutupalvelut

Orimattilan kaupungin hallinnoimaan maatalouden yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat litti, Myrskylä, Pukkila ja Orimattila. Yhteistoiminta-alue on maataloushallinnosta vastaava paikallinen palveluyksikkö, joka pyrkii kehittämään, ohjaamaan sekä luomaan toimintaedellytykset elinkelpoiselle maaseudulle. litissä on ajanvarauksella avoinna oleva maaseutupalvelujen toimipiste.

Yhteisöjen tukeminen

Yhteisöjen tukemisen tulosityksikköön sisältyvät kunnanhallituksen jakamat yleisavustukset. Muut toimialat päättävät omien tulosalueidensa avustuksista määrärahojensa puitteissa. Avustuksia myönnettäessä otetaan huomioon kunnan muut mahdolliset tuki- ja avustuspäätökset.

Avustusten lisäksi tulosityksikköön on varattu määrärahat kunnan jäsenmaksuihin eri yhteisöille. Näistä merkittävimmät ovat Suomen Kuntaliitto 14 369 euroa ja Päijät-Hämeen liitto 81 936 euroa.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Tiedotus- ja markkinointi

Vuonna 2024 vahvistetaan edelleen litin tunnettuutta sekä veto- ja pitovoimaa kuntastrategian painopisteiden mukaisesti. Asumisen markkinoinnissa osallistutaan yhdessä Päijät-Hämeen kuntien kanssa Lahden seutu -yhteismarkkinointiin. Oma toimintana valmistellaan asumisen kampanja valikoiduille tonttialueille.

Elinkeinopalvelut

Uudistetaan elinvoiman kasvattamisen (yritysten sijoittumispalvelut) toimintamalli.

Jatketaan kartoitusta mahdollisuuksista myydä kunnan omistuksessa olevat hallikiinteistöt nykyisille vuokralaisille tai yleisellä kaupalla. Tarpeen ilmetessä selvitetään yritystilojen uusrakentamisen hankkeisiin osallistumista. Käynnistetään matkailuelinkeinoin ja brändiin keskittyvä kehittämishanke yhteistyössä yritystien/yhdistysten kanssa.

Kaavoitus

Kaavoitetaan uutta yritystonttivarantoa tonttikysyntää vastaavasti huomioiden sijoittumismahdollisuuksien ja tonttivarannon monipuolisuus. Kaavoitukselle pohjan muodostavat päivitetty maapoliittinen ohjelma, yleiskaava sekä Päijät-Hämeen rakennemalli.

Kaavoitetaan Ravilinnan takamaaston esiselvitykseen nojautuen sijainti koulukampukselle ja samalla uusi asuinalue vuoden 2024 loppuun mennessä.

Avustukset

Olennaisten ja vakiintuneiden toimijoiden kanssa voidaan tehdä 2-3 vuoden kestoiset yhteistyösopimukset, jotka korvaavat vuosittaisen avustushaun. Avustusten myöntämisessä kiinnitetään huomiota kuntastrategian tavoitteita tukevaan toimintaan.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	109 254	61 000	138 600	138 600	140 679	141 382
Toimintakulut	-478 378	-1 195 885	-1 325 657	-1 325 657	-1 345 542	-1 352 270
Toimintakate	-369 124	-1 134 885	-1 187 057	-1 187 057	-1 204 863	-1 210 887

Tulosalueen perustelut

Kaavoituksessa edetään kunnanhallituksessa 27.3.2023 käsitellyn kaavoitusohjelman 2023-2027 mukaan tarvittavin aikataulumuutoksin noin 100.000 euron määrärahasolla.

Kaavoituksessa huomioitu Päijät-Hämeen neljän kunnan yhteisen kaavoittajan resurssi, josta litin kunnalle kohdistuu 0,25 HTV.

KAAVOITUSOHJELMA	2023	2024	2025	2026	2027
Pohjanmäki-Radansuu asemakaava-alueen muutos Koilliskujan alueella ja Urajärventien risteysalueella	V	X			
Anhavan tuulivoimaosayleiskaava	V	X			
Ravilinnan pohjoispuoleisen alueen / Jänispajun kaava (koulukampus)	V	X			
Kausalan taajaman ja ympäristön asuinalueet sekä rautatieaseman seutuun tukeutuminen (keskustavisio ja MAL-tavoitteet)	E	E/V	V	V/X	X
Tillolan uuden eritasoliittymän ympäristö sekä Kausalan ja KymiRingin välinen alue (Rakennemallin mukainen kehittämisalue)	E	E	V	V	V/X
Kausalan uuden eritasoliittymän ympäristö		E	V	V/X	
Kirkonkylän alueen kaavoituksen tarkistaminen		E	V	V/X	V/X
Pienet asema- ja yleiskaavamuutokset tarpeen mukaan	X	X	X	X	X
Kausalan asemakaavan Haravakylän itäosan muutos ja laajennus	V	X			

E = esivalmistelu

V = vireillä

X = kunnanvaltuuston tai kunnanhallituksen hyväksymiskäsittelyyn

Henkilöstö

TP2022 TA2023 TA2024 TS2025 TS2026

Kehittämisasiantuntija	1	1	1	1	1
Markkinointi- ja tiedotussihteeri	1	1	1	1	1
Työllisyyskoordinaattori	1	1	1	1	1
Työsuunnittelija	0,23	1	0,75	-	-
Kuntien yhteinen kaavoittaja			1	1	1

C140 Kehittämispalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	2 101	15 000	86 100	474 %	87 391	87 828
Maksutuotot	4 905	6 000	14 500	142 %	14 717	14 791
Tuet ja avustukset	33 472	38 000	38 000	0 %	38 570	38 763
Muut toimintatuotot	6 270	2 000	0	0 %	0	0
TOIMINTATUOTOT	46 747	61 000	138 600	127 %	140 679	141 382
Henkilöstökulut	-234 514	-273 927	-363 941	33 %	-369 400	-371 247
Palvelujen ostot	-373 974	-485 847	-530 301	9 %	-538 256	-540 947
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 860	-3 200	-5 000	56 %	-5 075	-5 100
Avustukset	-24 410	-376 500	-376 500	0 %	-382 148	-384 058
Muut toimintakulut	-16 150	-56 411	-49 915	-12 %	-50 664	-50 917
TOIMINTAKULUT	-668 908	-1 195 885	-1 325 657	11 %	-1 345 542	-1 352 270
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-622 160	-1 134 885	-1 187 057	5 %	-1 204 863	-1 210 887

Sisäiset palvelut

Palvelusuunnitelma:

Sisäisten palvelujen tulosalue muodostuu kuudesta tulosyksiköstä, jotka ovat hallintopalvelut, henkilöstöhallinto, taloushallinto, tietohallinto, toimistopalvelut ja ruoka- ja siivouspalvelut.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtävänä on avustaa valtuustoa, kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa kunnan toimialojen ja konserniin kuuluvien yhteisöjen johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinnon tulosyksikkö tuottaa henkilöstöhallinnon asiantuntijapalveluita sekä neuvoo, opastaa ja auttaa esimiehiä ja henkilöstöä palvelussuhdeasioissa. Palkanlaskenta hankitaan ostopalveluna Sarastia Oy:ltä Tulosyksikkö vastaa myös työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistämisestä sekä työsuojelusta ja työterveysyhteistyöstä.

Taloushallinto

Taloushallinto-tulosyksikkö vastaa talouden suunnittelusta ja koordinoi keskitetysti talousarvion valmistelua ja tilikaudella tapahtuvan toiminnan ja talouden ajantasaista raportointia. Talouspalvelut huolehtivat kunnan kirjanpidosta ja vastaa konsernitilinpäätöksen laadinnasta. Sen tehtäväkenttään kuuluu myös vastata kunnan raha- ja maksuliikenteestä ja siihen liittyvistä järjestelmistä.

Tietohallinto

Tietohallinnon tulosyksikkö vastaa kunnan tieto- ja viestintäteknologisesta infrastruktuurista. Tähän sisältyvät työasemat, mobiililaitteet, palvelinjärjestelmät, tietoverkot ja käyttäjätuki. Tulosyksikkö ylläpitää ja kehittää tieto- ja viestintäteknologista infrastruktuuria sekä tietoturvaa ja osallistuu tietosuojaan liittyviin tehtäviin.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Tulosyksikkö tuottaa kunnan ravintopalvelut kouluille ja varhaiskasvatukseen sekä mahdollisuuksien mukaan tarjoiluja kunnan muille toiminnoille. Tulosyksikkö huolehtii kunnan kiinteistöjen siisteydestä siivousmitoituksen mukaisesti.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Tehtävänkuvaukset ja TVA-järjestelmä ovat ajan tasalla koko henkilöstön osalta. OVTES:n osalta sovelletaan viimeistään lukuvuoden 2024–2025 alusta lukien. Henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnin (HSA) toimintamalli on uudistettu kannustavaksi ja malli on käytössä.

Esihenkilötyöhön liittyviä koulutuksia lisätään ja uusille esihenkilöille tarjotaan mahdollisuus JOT/JET tutkinnon suorittamiseen (oppisopimus).

Työhyvinvointia tukevia asioita kehitetään yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Sisäisten palveluiden toimintamalleja uudistetaan tavoitteellisesti yhteistyössä kaikkien toimialojen kanssa ja koko kunnan tuottavuuden parantaminen kytketään tähän työhön. Sähköisten työkalujen kustannustehokasta hyödyntämistä vahvistetaan kunnan toiminnassa siten, että kunnan henkilöstön käytössä on modernit työvälineet ja digipalvelut.

Taloudenseurantaa ja -raportointia kehitetään sekä luodaan taloudenseurantaan mittareita.

Tehdään esiselvitys ja kustannusarvio laatujärjestelmätyön käynnistämisestä.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	109 254	1 721 461	1 929 453	1 929 453	1 958 395	1 968 187
Toimintakulut	-478 378	-2 564 923	-2 812 902	-2 812 902	-2 855 096	-2 869 371
Toimintakate	-369 124	-843 462	-883 449	-883 449	-896 701	-901 184

Tulosalueen perustelut

ePassi 100e/kokoaikainen työntekijä + oman kuntosalin tai avantouinnin vuosikortti työsuhteen keston ajaksi.
Pyöräetu.

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Asianhallintasuunnittelija	1	1	1	1	1
Controller	1	-	-	-	-
Hallinto- ja talousjohtaja	1	1	1	1	1
Hallintosihteeri	1	1	1	1	1
Hankintasihteeri	-	1	1	1	1
Henkilöstösihteeri	1	1	1	1	1
ICT-asiantuntija	1	1	1	1	1
Järjestelmäasiantuntija	1	1	1	1	1
Kirjanpitäjä	1	0,25	-	-	-
Kokki	4	4	4	4	4
Palvelusihteeri	1,15	1,15	0,15	0,15	0,15
Palveluvastaava/ Ruokapalvelutyöntekijä	8,5	8,5	9	8	8
Pääkirjanpitäjä	1	1	1	1	1
Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö	1	1	1	1	1
Siivoaja	12	13	14	14	14
Taloussihteeri	-	1	1	1	1
Toimistoapulainen	1	1	1	1	1
Vastaava kokki	1	1	1	1	1

C150 Sisäiset palvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	2 333 770	1 664 461	1 889 453	14 %	1 917 795	1 927 384
Tuet ja avustukset	46 455	57 000	40 000	-30 %	40 600	40 803
TOIMINTATUOTOT	2 380 226	1 721 461	1 929 453	12 %	1 958 395	1 968 187
Henkilöstökulut	-1 548 148	-1 521 294	-1 609 357	6 %	-1 633 497	-1 641 665
Palvelujen ostot	-391 925	-315 760	-636 095	101 %	-645 636	-648 865
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-346 330	-402 200	-432 200	7 %	-438 683	-440 876
Muut toimintakulut	-192 934	-315 669	-135 250	-57 %	-137 279	-137 965
TOIMINTAKULUT	-2 479 337	-2 554 923	-2 812 902	10 %	-2 855 096	-2 869 371
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-137 341	-833 462	-883 449	6 %	-896 701	-901 184

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT

Koulutuspalvelut

Palvelusuunnitelma

Koulutuspalvelujen tulosalue muodostuu neljästä tulosyksiköstä, jotka ovat perusopetus, lukio, vapaa sivistystyö ja joukkoliikenne.

Perusopetus

Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana.

litin kunnassa perusopetusta järjestetään seuraavissa kouluissa: Kausalan koulu, Haapa-Kimolan koulu, Vuolenkosken koulu, Kausan koulu ja litin yläkoulu.

Lukio

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia.

Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen. Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. litin lukiossa annetaan myös yrittäjyyskasvatusta.

Taiteen perusopetus

litin kunta järjestää taiteen perusopetusta rahoittamalla Pohjois-Kymen musiikkiopiston ja Heinolan musiikkiopiston oppilaspaikkoja.

Joukkoliikenne ja asiointiliikenne

Joukkoliikenteen tulosyksikkö vastaa asiointi- ja työmatkaliikenteen kustannuksista ja suunnittelusta litin kunnan osalta. Lahden seudun joukkoliikennelautakunta toimii joukkoliikenteessä koko Päijät-Hämeen toimivaltaisena viranomaisena. Lahden kaupunki toimii seudullisena viranomaisena, joka vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä.

litin kunta järjestää asiointi- ja palveluliikennettä kuntalaisten asiointitarpeisiin keskustan palveluluihin.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Sivistyspalvelujen kehittämisohjelma on valmis ja uudistettu organisaatio jatkaa kasvun ja oppimisen toimialana. Kasvun osa-alue esitellään varhaiskasvatuksen kohdalla ja oppimisen osa-alue perusopetuksen ja lukion osalta.

Yhteistyö oppilashuollossa toimii saumattomasti hyvinvointialueen suuntaan ja saatujen tulosten perusteella parannetaan oppilaiden hyvinvointia. Uusi opiskeluhuollon suunnitelma päivitetään hyvinvointialueen suunnitelman valmistuttua. Se uudistetaan seuraavan valtuustokauden alussa. Kouluterveyskyselyjen tuloksista johdetut toimenpiteet jalkautetaan yksiköiden opiskeluhuoltoryhmien kautta esiopetuksesta lukioon.

Opetusmateriaaleja sekä tietoteknisiä laitteita hankitaan tarvittava määrä esiopetusoppilaista lukioikäisiin. Tavoitteena on varmistaa opetuksen hyvä laatu ja ajanmukaisuus.

Kaikille oppilaille pyritään varmistamaan jatko-opiskelupaikka tai työllistyminen perusopetuksen tai lukio-opintojen jälkeen. Toisen asteen koulutuksessa olevien opiskelijoiden opintoja seurataan ja autetaan tarvittaessa takaisin jatkamaan opintoja.

Asiointi- ja palveluliikennettä sekä joukkoliikennettä pyritään järjestämään niin, että se tavoittaa mahdollisimman monta palvelun tarvitsijaa, kaikki ikäryhmät huomioon ottaen. Joukkoliikenteen järjestämisen kustannustehokkuus arvioidaan ja voimavarat kohdistetaan tarkoituksenmukaisesti.

Koulukuljetusten osalta tavoitteena on koulukuljetusohjeen päivityksen ja vuoden 2024 aikana toteutettavien kilpailutusten kautta laskea kuljetuskustannuksia. Tavoite on huomioitu määrärahavaruudessa. Erityisesti huomio kiinnitetään lukion opiskelijoiden kuljetuskustannuksiin.

Kasvun ja oppimisen palvelujen organisaatiouudistuksen toimeenpanoa jatketaan laatimalla useamman vuoden kattava kehittämissuunnitelma yhdistämään kunnan omat kehittämistarpeet valtakunnallisiin ja seudullisiin kehittämissuunnitelmiin, joista muodostuu tavoitteellinen kokonaisuus. Kehittämissuunnitelman tarkoituksena on vastata strategisen suunnittelun sekä johtamisen ja toimintakulttuurin kehittämisen tarpeeseen litiin kasvatus- ja opetuspalveluissa (varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio).

Koulukampusrakennuksen suunnittelun pohjaksi laaditaan toimintaan liittyvä esiselvitys oppilasmäärien kehityksestä, ennakoituista ryhmien määristä, henkilöstön yhteiskäytöstä, tilojen erilaisista käyttötarpeista sekä erilaisten koulujen tarpeiden yhteensovittamisesta. Samalla käynnistetään koulukampuksen toiminnallinen suunnittelu (toimintatavat).

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	109 254	747 150	763 431	763 431	774 882	778 757
Toimintakulut	-478 378	-8 674 803	-9 178 648	-9 178 648	-9 316 328	-9 362 910
Toimintakate	-369 124	-7 927 653	-8 415 217	-8 415 217	-8 541 446	-8 584 153

Tulosalueen perustelut

Perusopetus:

Suoritteet	TP2022	Ta2023	Tae2024	TS2025	TS2026	TS2027
Perusopetuksen oppilaat 20.9.*	648	620	620	600	590	580
Opetustunnit/viikko	1261	1220	1220	1190	1170	1110
tunteja/oppilas	1,88	1,96	1,96	1,95	1,94	1,91

OPPILASMÄÄRÄT LV 2023-2024

KOKONAIS OPPI- LAS- MÄÄRÄ	2023- 2024	2024- 2025	2025- 2026	2026- 2027	2027- 2028	2028- 2029	2029- 2030
<i>Haapa-kimola</i>	62	60	62	52	55	54	52
<i>Kausala</i>	276	274	268	250	234	235	228
<i>Vuolenskoski</i>	40	40	37	32	31	32	30
Alakoulu	378	374	367	334	320	321	310
Kausa *	51	48	45	40	38	36	35
Yläkoulu	205	203	188	196	194	179	179
Perusopetus yht.	583	577	555	530	514	500	489
Esiopetus	56	47	41	44	40	40	
Lukloulutus	102	100	100	100	100	100	

*= kausan oppilaat ovat mukana muiden koulujen luvuissa.

Perusopetuksen hankkeet

Tunnus	Nimi ja kuvaus		2023	2024	2025
1249	Kerhotoiminnan kehittäminen Aika: 1.1.2024 – 31.12.2024	Tulot	8 000	8000	
		Menot	571	3429	
		Netto	7 429	4571	
1252	Lukeva Kaakko (kaakon kunnat 7) 2023–2024**	Menot	10 000	5000	
		Tulot	9500	0	
		Netto	500	5000	

** Hanke päättyy 31.12.2023, koska jatkorahoitusta ei myönnetty. Vuodelle 2024 merkityt kulut hankehenkilön palkkauksesta katetaan normaaleista käyttötalousmenoista.

Henkilöstö

Kasvatus- ja opetuspalvelut*)

	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Kasvatus- ja opetusjohtaja	1	1	1	1	1
Palvelusihteeri (koulukuljetus)	1	1	1	1	1
Yhteensä	2	2	2	2	2

*) yhteiset varhaiskasvatukselle, perusopetukselle ja lukiolle.

Alakoulut ja erityiskoulu

	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Opettaja, vakinainen	24	25	25	25	25
Opettaja, määräaikainen	3	2	4	5	5
Koulunkäynninohjaaja, vakituinen	10	11	11	11	11
Koulunkäynninohjaaja, määräaikainen	9	9	13	12	11
Koulusihteeri	1	1	1	1	1
Rehtori	1	1	1	1	1
Koulukuraattori	1	-	-	-	-
Yhteensä	49	49	55	55	54

Yläkoulu

	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Opettaja, vakinainen	16	16	16	16	16
Opettaja, määräaikainen	1	1	3	3	2
Erityisluokanopettaja, vakinainen	X	0,8	0,8	0,8	0,8
Opinto-ohjaaja	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
Koulunkäynninohjaaja, vakituinen	2	2	2	2	2
Koulunkäynninohjaaja, määräaikainen	1	1	3	2	2
Koulusihteeri	1	1	0,6	0,6	0,6
Rehtori	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Koulukuraattori	1	-	-	-	-
Yhteensä	23,2	23	26,5	25,5	24,5

Lukiokoulutus

Vuonna 2021 voimaan astunut oppivelvollisuuden laajeneminen sekä uudistunut opetussuunnitelma vaativat lisäpanostuksia lukio-opetukseen ja etenkin oppimateriaaliin hankintaan. Tavoitteena säilyttää lukion nykyinen opiskelijämäärä. Oppimateriaalikustannukset laskevat vuodesta 2025 alkaen, kun niitä voidaan kierrättää uusille lukioilaisille.

Henkilöstö

Lukio	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Opettaja, vakinainen	11	11	8	11	11
Opettaja, määräaikainen	1	1	3	1	1
Erytisopettaja, vakinainen	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Opinto-ohjaaja	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Koulusihteeri	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Rehtori	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Yhteensä	11,3	13,6	12,5	13,5	13,5

Lukiokoulutuksen vuoden 2023 kunnan omarahoitusosuus on 53,28 prosenttia. Vuodesta 2024 alkaen kunnan omarahoitusosuus on 52,21 prosenttia, mikä pienentää kunnan lukiokoulutukseen saamaa laskennallista rahoitusta.

Valtioneuvosto on vahvistanut lukiokoulutuksen vuoden 2023 keskimääräiseksi yksikköhinnaksi 7630,82 euroa /opiskelija. Keskimääräinen yksikköhinta vahvistetaan arvonlisäverottomana.

litin kunnan lukiossa on alle 200 oppilasta ja sen vuoksi kunta saa enemmän valtionosuutta/opiskelija kuin suurempien lukioiden koulutuksenjärjestäjät. Yksikköhinta on sen vuoksi n. 2000,- euroa keskimääräistä suurempi.

Opetushallituksen laskennallinen valtionosuuksiin sisältyvä rahoitus lukiokoulutukseen:

€/suorite	TP 2020	TP 2021	TP 2022
euroa/opiskelija	14 393	12 044	12 862
euroa/tunti	95	103	96
opetus/oppilas	10 470	8 987	8 685

* Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit.

Arvioitu todellinen oppilaskohtainen hinta lukiokoulutukselle vuonna 2024 on 14 939 €, joka saadaan jakamalla 2024 talousarvion toimintakulut arvioidulla oppilasmäärällä. Perusopetuksen todellinen hinta samalla kaavalla arvioituna on 12 972 €

C500 Koulutuspalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	617 280	600 000	644 166	7 %	653 829	657 098
Maksutuotot	36 384	18 000	31 334	74 %	31 804	31 963
Tuet ja avustukset	101 426	126 500	87 000	-31 %	88 305	88 747
Muut toimintatuotot	3 224	2 650	930	-65 %	944	949
TOIMINTATUOTOT	758 314	747 150	763 431	2 %	774 882	778 757
Henkilöstökulut	-4 869 141	-5 125 459	-5 410 511	6 %	-5 491 669	-5 519 127
Palvelujen ostot	-2 720 657	-2 323 297	-2 498 853	8 %	-2 536 336	-2 549 018
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-270 545	-260 450	-270 008	4 %	-274 058	-275 428
Muut toimintakulut	-941 310	-965 597	-999 276	3 %	-1 014 265	-1 019 336
TOIMINTAKULUT	-8 801 653	-8 674 803	-9 178 648	6 %	-9 316 328	-9 362 910
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8 043 339	-7 927 653	-8 415 217	6 %	-8 541 446	-8 584 153

Varhaiskasvatus

Palvelusuunnitelma:

Varhaiskasvatuksen tulosalue muodostuu kolmesta tulosyksiköstä, jotka ovat päiväkotihoito, esiopetus ja yksityisen ja kotihoiton tuki.

Päiväkodit

Päiväkodin tulosyksikkö toteuttaa litin kunnan päiväkodeissa litin kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa. Varhaiskasvatus on lapselle suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa kokonaisuutena, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatusta annetaan Pikku-Vieterin, Peltohiiren, Nuppulan ja Kanttarellin päiväkodeissa. Vuorohoitoa tarjotaan tarvittaessa Pikku-Vieterin päiväkodissa.

Esiopetus

Esiopetuksen tulosyksikkö järjestää maksutonta opetusta, jota lapset saavat oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Esiopetuksessa käytetään litin kunnan esiopetussuunnitelmaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. litin kunnassa esiopetus järjestetään osana varhaiskasvatusta Pikku-Vieterin ja Nuppulan toimintayksiköissä.

Yksityisen päivähoiton tuki

Kunta myöntää yksityisen hoidon tuen kuntalisää yksityisen varhaiskasvatuksen asiakkaille. Perhepäivähoitoa liittissä on mahdollista saada vain yksityisen palveluntuottajan kautta. Tulosyksikön kautta on organisoitu myös yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Varhaiskasvatuksessa on laadittu koulutussuunnitelma tuleville vuosille ja täydennyskoulutuskalenteri.

Varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden henkilöstömäärä täyttää lainmukaiset mitoitukset.

Varhaiskasvatus tiedottaa näkyvästi toiminnastaan ja yhteistyötä sekä perheiden osallisuutta toiminnan suunnittelussa lisätään.

Toimintaa kehitetään valtakunnallisten, alueellisten ja kunnallisten arviointien (asiakastyytyväisyyskyselyt, henkilöstökyselyt) sekä saadun palautteen perusteella.

Digitaalinen kansallinen laadunarvioinnin järjestelmä (Valssi) otetaan käyttöön 1.8.2024.

Vuolenkosken päiväkotihanke ja Peltohiiren päiväkodin laajennus muuttavat toimintaa ja niiden avulla tilapäistöistä luovutaan.

Varhaiskasvatus on huomioitu osana Kasvun ja oppimisen palvelujen kehittämissuunnitelmaa.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	280 547	268 000	167 500	167 500	170 012	170 863
Toimintakulut	-3 796 321	-3 860 976	-4 110 670	-4 110 670	-4 172 330	-4 022 329
Toimintakate	-3 515 774	-3 592 976	-3 943 170	-3 943 170	-4 002 317	-4 022 329

Tulosalueen perustelut

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Esiopetuksen opettaja, vakituinen	5	5	6	6	6
Esiopetuksen opettaja, määräaik.	2	2	1	1	1
Palvelusihteeri, määräaikainen	0,5				
Päiväkodin johtaja, vakituinen	1	1	2	2	2
Ryhmäavustaja, vakituinen	1	1	1	1	1
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja, vakituinen	1,13	2	2	2	2
Varhaiskasvatuksen esimies, määräaik.	0,62	1			
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, vakituinen	24	23	27	27	27
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, määräaik. (vuorohoito, aukioloaika, osa-aikatyön sijaiset)	6	6	4	4	4
Varhaiskasvatuksen opettaja, vakituinen	18	18	18	18	18
Varhaiskasvatuksen opettaja, määräaik.	6	6	6	6	6
Varhaiskasvatuspäällikkö, vakituinen	1	1	1	1	1
OKM:n avustuksella palkatut lastenhoitajat (Laatu- ja tasa-arvo –hanke, Tuki esiopetukseen –hanke)	5	7			
Yhteensä	71,25	72	68	68	68

Suoritteet	TP2021	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Lapsia kokopäivähoidossa	182	163	160	163	163	160
Lapsia osapäivähoidossa	51	41	55	41	41	35
Esiopetuksessa	68	60	52	47	41	44
Hoitopäiviä yht. (kokopäivä)	30754	29467	29790	29790		
Hoitopäiviä yht. (osapäivä)	6188	5077	4802	4802		
lapsia yksityisessä hoidossa	22	16	14	12	12	12

Varhaiskasvatuksen hankkeet

Tunnus	Nimi ja kuvaus	2022	2023	2024
1257	Yleinen tuki esiopetus ja varhaiskasvatus esiopetuksen jälkeen Alkoi 1.8.2023. Myönnetty avustus 25 000 €		12500	12500

Arvioitu todellinen oppilaskohtainen hinta varhaiskasvatukselle vuonna 2024 on 15 810 €, joka saadaan jakamalla 2024 talousarvion toimintakulut arvioidulla oppilasmäärällä. Esiopetuksen osalta vastaava luku on 12 401 €, joskin huomioitavaa on valtaosan hallinnollisista kuluista sisältyminen varhaiskasvatuksen kokonaisuuteen, kun taas esiopetukseen ei.

C550 Varhaiskasvatus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	264	0	0	0 %	0	0
Maksutuotot	212 752	223 000	152 000	-32 %	154 280	155 051
Tuet ja avustukset	67 531	45 000	15 500	-66 %	15 733	15 811
TOIMINTATUOTOT	280 547	268 000	167 500	-38 %	170 012	170 863
Henkilöstökulut	-2 324 906	-2 465 982	-2 660 247	8 %	-2 700 151	-2 713 652
Palvelujen ostot	705 722	-535 274	-625 789	17 %	-635 176	-638 352
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30 918	-33 900	-40 450	19 %	-41 057	-41 262
Avustukset	-332 456	-362 700	-362 072	0 %	-367 503	-369 340
Muut toimintakulut	-402 320	-463 120	-422 111	-9 %	-428 443	-430 585
TOIMINTAKULUT	-3 796 321	-3 860 976	-4 110 670	6 %	-4 172 330	-4 193 191
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-3 515 744	-3 592 976	-3 943 170	10 %	-4 002 317	-4 022 329

HYVINVOINTIPALVELUT

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Palvelusuunnitelma:

Tulosalue muodostuu kolmesta tulosityksiköstä, jotka ovat kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut ja kansalaisopisto.

Kirjastopalvelut

Tulosalueen tarkoituksena on tuottaa peruspalvelua, joka edistää kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kulttuuriin, tietojen ja taitojen hankintaan. Kirjasto tukee lukuharrastusta ja tarjoaa mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen sekä edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Iitin kirjasto on osana yhteistä Kyyti-yhteisjärjestelmää.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelujen tulosalueen tarkoituksena on luoda edellytyksiä kuntalaisten taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle. Kulttuuripalvelut tuottavat ja edistävät itsenäisesti tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa eri-ikäisille suunnatun kulttuuritarjonnan saavutettavuutta ja tarjontaa huomioiden sisällöissään monipuolisesti taiteen eri muodot. Kirkonkylän kylätalon näyttely- ja kesäkahvilatoiminta muodostavat kulttuuritoiminnan olennaisen osan. Kulttuuripalveluihin kuuluu myös Iitin kotiseutumuseon toiminta.

Kansalaisopisto

Kansalaisopisto on kaikille avointa sivistystyötä, jossa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Kurssitarjontaan voi kuulua mm. taideaineiden, käsityön ja musiikin kursseja, kielikursseja, liikunnan ja tietotekniikan kursseja sekä yhteiskunnallisia aineita. Lisäksi kansalaisopistoissa järjestetään vuosittain yleisöluentoja erilaisista aiheista. Kansalaisopistoon ei tulla suorittamaan tutkintoa, vaan opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Avustusmäärärahat, Kulttuuripalvelut 29 000 €. Olennaisten ja vakiintuneiden toimijoiden kanssa voidaan tehdä 2–3 vuoden kestoiset yhteistyösopimukset, jotka korvaavat vuosittaisen avustushaun. Avustusten myöntämisessä kiinnitetään huomiota kuntastrategian tavoitteita tukevaan toimintaan.

Iitin kunnalle laaditaan kulttuurin edistämisen ohjelma ja määrärahavaruksen puitteissa toteutetaan monipuolista kulttuuritoimintaa.

Kirjastohenkilöstö osallistuu aktiivisesti pääkirjaston peruskorjaamis- ja uudistamishankkeeseen. Asiakkaille pyritään tuottamaan mahdollisimman normaalit kirjastopalvelut peruskorjauksen aikana.

Hyvinvointisuunnitelman mukaisesti kirjastoa kehitetään kohtaamispaikkana, kokoontumistilana sekä yhteisöllisenä "olohuoneena". Tavoitetta edistetään kaluste- ja tilamuutoksin ja peruskorjauksessa varmistetaan, että kirjaston tilat ovat esteettömät ja kaikille saavutettavat. Peruskorjauksen yhteydessä myös varmistetaan, että kirjastoon saadaan uusien hyllyjen lisäksi viihtyvyttä lisääviä elementtejä – kunnan "olohuone" eri-ikäisille yhdistykset huomioiden.

Kirjasto tukee ja edistää kuntalaisten monipuolisia lukutaitoja ja digiosaamista antaen kuntalaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet toimia ja osallistua yhteiskunnassa. Erityisesti keskiössä on lasten ja nuorten lukutaidon ja -tottumusten kehittäminen.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat aktiivisesti esillä eri medioissa (some, kunnan verkkosivut, paikallislehti) ja pitävät yllä vuoropuhelua kuntalaisten kanssa sekä edistävät iittiläisen kulttuuritoiminnan tunnettavuutta.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	61 699	67 600	82 100	82 100	83 331	83 748
Toimintakulut	-659 914	-710 058	-818 677	-818 677	-830 957	-835 112
Toimintakate	-598 215	-642 458	-736 577	-736 577	-747 625	-751 363

Tulosalueen perustelut

Kirjastopalvelujen toimipisteinä ovat pääkirjasto ja kirjastoauto. Kirjastoa remontoidaan v. 2024 aikana. Kirjasto toimii remontin ajan väliaikaisissa tiloissa, kunnantalon valtuustosalissa ja pääaulassa.

Aukiolotunnit: Vuositasolla pääkirjaston aukioloaikaa v. 2022 omatoimiaika mukaan lukien 3691 tuntia, tästä palveluaikaa 2373 tuntia. Tavoitteena on pitää aukioloajat samalla tasolla. Peruskorjauksen aikana omatoimiasiointia rajoitetaan aukioloaikojen puitteisiin.

Käynnit: Kirjastokäyntien yhteismäärä v. 2022 oli 52 752 käyntiä vuodessa ja verkkokäyntejä noin 34 757.

Kirjastoauton lainausten määrä oli v. 2022, 29 128 vuodessa.

Kulttuuripalvelujen toimipisteinä ovat Kirkonkylän Kylätalo, litin kotiseutumuseo ja Karralan kotiseututalo.

Kirjaston kokonaislainausmäärä v. 2022 oli 96 606 ja tulevaisuudessa arvioidaan lainausten pysyvän ennallaan jopa hivenen nousevan kirjaston remontin myötä n. 100 000 lainaan vuodessa. Kylätalon vuotuisen kävijämäärän odotetaan elpävän koronan aiheuttaman laskun jälkeen 25 000 kävijään. Kirjastopalvelujen toimintakulut v. 2022 olivat 58,97 € asukasta kohden.

litin kansalaisopistossa opiskelee vuosittain noin 700 kurssilaista ja osallistujia kursseilla on yhteensä 1500. Vuonna 2022 kursseja oli tarjolla 174. Kuluva lukuvuoden aikana ilmoittautumisia on jo 760 (4.10.2023) mennessä.

Kulttuurityön tehtäväjako järjestetään uudelleen toimialan sisäisesti siten, ettei kirjasto- ja kulttuuripäällikön tehtävää täytetä.

Suoritteet	TP2022	Ta2023	Ta2024	TS2025	TS2026
opetuskurssien määrä	181	200	200	200	200
oppituntien määrä	3006	3 300	3 300	3 300	3 300
opiskelijamäärä	1 371	1 500	1 500	1 500	1 500

nro	nimi	kokonaisrahoitus/ myönnetty rahoitus €
	Vapaan sivistystyön opintoseteliavustus	1500 €

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Autokirjastovirkailija	1	1	1	1	1
Hyvinvointijohtaja	-	-	0,4	0,4	0,4
Kansalaisopiston rehtori	-	-	1	1	1
Kirjasto- ja kulttuuripäällikkö	1	1	-	-	-
Kirjastoapulainen	1	-	0,5	0,5	0,5
Kirjastonhoitaja	-	-	-	-	-
Kirjastovirkailija	2	2	3	3	3
Palvelusihteeri	-	-	0,4	0,4	0,4
Yhteensä					

C600 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	4 369	2 000	1 000	-50 %	1 015	1 020
Maksutuotot	45 654	64 000	54 500	-15 %	55 318	55 594
Tuet ja avustukset	7 156	1 600	21 100	1 219 %	21 416	21 524
Muut toimintatuotot	4 520	0	5 500	0	5 582	5 610
TOIMINTATUOTOT	61 699	67 600	82 100	21 %	83 331	83 748
Henkilöstökulut	-340 453	-402 217	-512 205	27 %	-519 888	-522 487
Palvelujen ostot	-100 860	-83 356	-99 001	19 %	-100 486	-100 989
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-65 049	-84 300	-67 354	-20 %	-68 364	-68 706
Avustukset	-13 500	-29 000	-29 000	0 %	-29 435	-29 582
Muut toimintakulut	-140 052	-111 185	-111 117	0 %	-112 784	-113 348
TOIMINTAKULUT	-659 914	-710 058	-818 677	15 %	-830 957	-835 112
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-598 215	-642 458	-736 577	15 %	-747 625	-751 363

Vapaa-aikapalvelut

Palvelusuunnitelma:

Vapaa-aikapalvelujen tulosalue muodostuu kolmesta tulosityksiköstä: liikuntapalvelut, nuorisopalvelut ja hyvinvointipalvelut.

Liikuntapalvelut

Laadukkaiden liikuntapalveluiden avulla edistetään kaikenikäisten kuntalaisten terveyttä ja toimintakykyä sekä tuetaan liikunnallisen elämäntavan muotoutumista. Liikuntatoimi ylläpitää liikuntapaikkoja, tukee kansalaistoimintaa, järjestää ohjattua liikuntaa erityisryhmät huomioiden sekä toteuttaa tapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Merkittävimpinä toimipisteinä ovat Ravilinnan vapaa-aikakeskus, Vuolenkosken monitoimiareena, Frisbeegolf-rata, Veteraanimaja, jäähalli sekä lähiliikuntapaikat. Ulkoilureittejä on Kausalan alueella n. 28 km, kylillä lisäksi noin 6 km muita reittejä.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluiden kohderyhmänä ovat kaikki alle 29-vuotiaat litissä asuvat nuoret. Nuorisopalveluiden tehtävänä on parantaa nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointia, edistää heidän osallisuuttaan ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä. Nuorisopalveluiden toimintaa tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Etsivä nuorisotyö on tarkoitettu niille nuorille, jotka ovat koulutuksen, työelämän tai nuorten palvelujen ulkopuolella. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelujen tulosityksikköön on keskitetty kunnan yhteiset resurssit hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistyöhön ja sen kautta organisoidaan vaikuttamistoimielinten toiminta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuitenkin koko kuntaorganisaation läpäisevä tavoite. Se on kiinteä osa kuntastrategiaa sekä talouden ja toiminnan suunnittelua. Kunta luo toiminnallaan kuntalaisille hyvät edellytykset huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tavoite on selkeyttää valtuustokausittaiset hyvinvointityön painopisteet ja varmistaa poikkihallinnollisen hyvinvointityön toteutuminen. Tulosityksikköön on viimeimpänä palkattu senioriohjaaja ikäihmisille suunnattuun ennaltaehkäisevään työhön.

Hyvinvointipalveluissa tehdään kehonkoostumismittauksia, joilla tuetaan kuntalaisten hyvinvointia. Palvelu on herättänyt kiinnostusta ja sitä on hyödynnetty liikuntaneuvonnassa, tapahtumissa, yrittäjille ja yksittäisille kuntalaisille.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Avustusmäärärahat Liikuntapalvelut 25 000 €, Nuorisopalvelut 3 500 €. Olennaisten ja vakiintuneiden toimijoiden kanssa voidaan tehdä 2–3 vuoden kestoiset yhteistyösopimukset, jotka korvaavat vuosittaisen avustushaun. Avustusten myöntämisessä kiinnitetään huomiota kuntastrategian tavoitteita tukevaan toimintaan.

Vapaa-aikapalvelut kehittävät viestintäkäytäntöjään ja -kanaviaan sekä tilastointi- ja tiedonkeruumenetelmiään. Liikuntatoimi hyödyntää kunnan verkkosivuja ja sosiaalista mediaa aktiivisemmin.

Kunnan liikuntareitti ja liikuntapaikkaverkosta ylläpidetään siten, että kuntalaisilla on hyvät mahdollisuudet harrastaa liikuntaa monipuolisesti ja ympärivuotisesti. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni kuntalainen harrastaisi oman terveytensä ja toimintakykynsä kannalta riittävästi liikuntaa.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	147 285	125 140	193 854	193 854	196 762	197 746
Toimintakulut	-1 029 547	-1 167 409	-1 276 967	-1 276 967	-1 296 122	-1 302 602
Toimintakate	-882 262	-1 042 269	-1 083 113	-1 083 113	-1 099 360	-1 104 857

Tulosalueen perustelut

Tilojen käytön tehokkuus: Liikuntapalvelujen hallinnoimisiin tiloihin myönnetään vakiovuoroja liikuntahalliin klo 15–21.45 ja keskeisimpien liikuntatilojen käyttöaste on arki- ja viikonloppu-aikoina n. 68 %.

Hankkeet

Nro	Hanke	Hankeaika	Kokonaisrahoitus/ anotaan rahoitusta €
1270	Etsivä nuorisotyö	Hankeaika 1.1.2023-31.12.2023	30 000

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1	1	1
Hyvinvointijohtaja	-	-	0,6	0,6	0,6
Hyvinvointikoordinaattori	1	1	-	-	-
Liikunnanohjaaja	2	1	1	1	1
Senioriohjaaja	-	1	1	1	1
Palvelusihteeri	-	-	0,6	0,6	0,6
Liikuntapaikkojen hoitaja	2	2	3	3	3
Nuoriso-ohjaaja	1	1	1	1	1
Yhdistysaktivaattori (hanke)	-	-	1	1	1
Yhteensä					

Vapaa-aikapalvelujen vuosittaiset käyttökertamäärät

Suoritteet, käyntikerrat	TP2021	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Kuntosali	10 431	18 640	18 000	20 000	20 000	20 000
Liikuntahalli	13 000	21 000	18 000	23 000	23 000	23 000
Kylmänveden uinnit	1 627	3 239	2 000	3 500	3 500	3 500
Nuorisotila	4 027	5 571	4 500	5 700	5 700	5 700

Koronan vaikutukset näkyivät vielä vuonna 2022, jolloin liikuntapaikat avautuivat vasta helmikuussa 2022. Sama näkyi vielä TA 2023 suunnittelussa, jossa korona otettiin huomioon, kun ei ollut tiedossa, koska rajoitukset poistuvat. Kuntosalilla kausikorttien käyntikerrat 6421 kpl ja määräkorttien 12 219 kpl. Kylmänveden uinneissa kausikorttien käyntikerrat 928 kpl ja määräkorttien 2311 kpl. Tavoitteena on palata ennen koronan aikaisia kävijämääriä/lisätä niitä.

C620 Vapaa-aikapalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	76 248	69 000	76 000	10 %	77 140	77 526
Tuet ja avustukset	49 924	41 140	96 400	134 %	97 846	98 335
Muut toimintatuotot	21 113	15 000	21 454	43 %	21 776	21 885
TOIMINTATUOTOT	147 285	125 140	193 854	55 %	196 762	197 746
Henkilöstökulut	-338 159	-389 416	-482 291	24 %	-489 525	-491 973
Palvelujen ostot	-234 092	-198 383	-248 423	25 %	-252 149	-253 410
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 996	-51 000	-61 433	20 %	-62 354	-62 666
Avustukset	-12 250	-28 500	-28 500	0 %	-28 927	-29 072
Muut toimintakulut	-398 050	-500 110	-456 321	-9 %	-463 166	-465 481
TOIMINTAKULUT	-1 029 547	-1 167 409	-1 276 967	9 %	-1 296 122	-1 302 602
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-882 262	-1 042 269	-1 083 113	4 %	-1 099 360	-1 104 857

TEKNISET PALVELUT

Yhdyskuntapalvelut

Palvelusuunnitelma:

Yhdyskuntapalvelujen tulosalue vastaa osaltaan kunnan elinympäristön suunnittelusta ja toteutuksesta litin kuntastrategiassa asetetut painopistealueet huomioiden edistäen hyvinvointia, monipuolista asumista, elinvoiman kasvattamista sekä kuntaimagoa ja tunnettavuutta. Yhdyskuntapalvelujen tulosalue muodostuu kuudesta tulosityksiköstä, jotka ovat mittaustoimi, liikenneväylät, yleiset alueet, jätehuolto, vesi- ja viemärlaitos ja varikko.

Mittaustoimi

Mittaustoimen tulosityksikön tehtäviin kuuluvat mm. kaavoitukseen, tonttijakoon ja kiinteistöjen muodostamiseen liittyvät kunnan tehtävät ja paikkatietoihin liittyvät palvelut, joihin lukeutuvat muun muassa kantakartan ylläpitäminen, osoitteiston ylläpitäminen sekä kartta- ja rajapintapalvelut. Tulosityksikkö tekee muun muassa kantakarttaan, opaskarttaan, rakennusvalvontaan, kaavoitukseen ja infrastruktuuriin liittyviä mittauksia.

Liikenneväylät

Tulosityksikön tehtävänä on asemakaava-alueella olevien katujen hoito ja ylläpito, jolla varmistetaan eri käyttäjäryhmille tarvittava palvelutaso. Huonokuntoisia päällysteitä paikataan ja uusia kohteita esitetään investointiohjelmaan. Talvihoitoa suoritetaan valittujen urakoitsijoiden suorittamana, solmittujen urakkasopimusten palvelutason mukaisesti ja osin talvihoidon palveluita tuotetaan myös itse.

Yleiset alueet

Yleisten alueiden tulosityksikkö vastaa puistojen, retkeilyalueiden, leikkiapaikkojen, torin, venevalkamien, matonpesapaikkojen sekä muiden yleisten alueiden hoidosta ja kehittämisestä, Hoidon ja ylläpidon piiriin kuuluu viheralueiden lisäksi puistometsät, kunnan kiinteistöjen piha-alueet ja erityiskohteet kuten istutukset.

Jätehuolto

Jätehuolto käsittää litin kunnan suljettujen kaatopaikkojen ympäristöluvan mukaisen jälkitarkkailun sekä lumen- ja maankaatopaikkojen ylläpidon sekä romuajoneuvoihin liittyvät tehtävät.

Vesi- ja viemärlaitos

Tulosityksikkö valmistautuu siihen, että uudessa toimintamallissa vesi- ja viemärlaitoksen hoitaminen tulisi kunnan omalle vastuulle vuoden 2024 alusta lukien yhtiön ja Lahti Aqua Oy:n välisen konsessiosopimuksen siirtyessä samalla kunnalle. Tulosityksikköön kuuluu myös kunnan hulevesien hallinnan kokonaisuuden suunnittelu- ja toteutus-tehtävät yhteistyössä liikenneväylien ja yleisten alueiden tulosityksiköiden kanssa.

Varikko

Varikko-tulosityksikkö tuottaa palveluita teknisen toimialan toiminoille, muille hallintokunnille ja kuntakonsernin yhtiöille. Varikko myy tarvittaessa palveluita rajoitetussa määrin myös tiekunnille ja muille ulkoisille asiakkaille.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Kunnan ajoneuvokaluston ulkoasu yhdenmukaistetaan kalustoa vaihdettaessa (perusväri valkoinen) ja yhtenäinen ilme toteutetaan teippauksin.

Teknisten palvelujen hankinta- ja palvelustrategiasta johdetut kehittämistoimet 2024:

- Markkinavuoropuheluihin perustuva kumppanuuskartoitus tehty 6/2024
- Hankintamenetelmien kehittämiseen tähtäävä suunnitelma laadittu 12/2024
- Tiedottamis- ja vuorovaikutussuunnitelma laadittu 6/2024.

Katuverkon korjaussuunnitelman (PTS) ajantasaistaminen ja hulevesijärjestelmän kuntoarvioon perustuva yleis-suunnitelma on laadittu 8/2024 mennessä. Näiden pohjalta muodostetaan julkisen käyttöomaisuuden pitkän aikavälin investointisuunnitelma.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet päivitetty

Kunta osallistuu aktiivisesti ylikunnallisiin hankkeisiin

Yleisten alueiden talvi- ja kesähoitokyselyn perusteella asiakastyytyväisyys palveluihin samalla tasolla tai parempi kuin v. 2023.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	392 798	416 300	433 400	433 400	439 901	442 101
Toimintakulut	-1 785 046	-1 894 027	-2 052 963	-2 052 963	-2 083 757	-2 094 176
Toimintakate	-1 392 248	-1 477 727	-1 619 563	-1 619 563	-1 643 856	-1 652 075

Tulosalueen perustelut

Kunnalla on hoidettavana mm. noin 49 kilometriä katuverkkoa ja noin 13 km kevyen liikenteen väyliä, 13 hehtaaria hoidettuja puistoja, 9 leikkikenttää ja 1 liikuntapuisto, 3 matonpesupaikkaa, 3 venevalkamaa ja 6 rantautumispaikkaa, 6 veneenlaskupaikkaa ja 5 vierasvene-/laivalaituria. Hoidettavien alueiden määrä on kasvanut vuosittain.

Yleiset alueet hoidetaan pääosin omalla henkilöstöllä ja kalustolla. Kesäisin apuna käytetään kausityöntekijöitä, pääasiassa työllistettyjä.

Kunnalla on katujen, yleisten alueiden ja kiinteistöjen hoitoon ja kuljetuksiin omaa lisälaitteilla varustettua ajoneuvokalustoa kevyt kuorma-auto, kaksi traktoria, umpipakettiauto, kaksi avolavapakettiautoa, neljä ajettavaa ruohonleikkuria ja pienkalustoa. Yksityisen sektorin tuottamia palveluita käytetään oman kaluston rinnalla tarpeen / vuosisopimusten mukaan mm. kaivuu-, auraus- ja hiekoitustöissä. Konetyön lisäksi kuljettajat tekevät myös muita töitä.

Teknisen toimialan käyttötalouden hankkeita	TA2024	TA2024
	euroa,	euroa,
	menot	tulot
Aurinkoenergiaa Päijät-Hämeeseen Hankeaika 01/2023 – 01/2024. Budjetoidaan kunnan maksuosuus.	2 100	0
Askeleet ilmastonmuutokseen varautumiseen Hankeaika 1.10.2022 – 31.12.2024. Budjetoidaan kunnan osuus, myös tulojen (avustuksen) osalta.	32 528 8 132	22 769 5 692
litin pohjavesialueiden geologinen rakenneselvitys Hankeaika 2023 – 2024. Budjetoidaan kunnan maksuosuus.	10 000	0
Urajärvi II – luonnonhoitohanke Hankeaika 2023 – 2026, mutta tavoitteena valmistua v. 2024 Kunnalta jonkin verran työaikaa, ei budjetoida (erikseen) rahaa.	0	0
litin kunnan ilmastosuunnitelma Hankeaika 1.6.2023 – 31.3.2025, väliraportti 1.6.2024. Avustuksen osuus on 100 %, eli omarahoitusosuutta ei ole ollenkaan.	0	0
litin pohjavesialueiden suojelusuunnitelma Hankeaika 1.6.2023 – 31.9.2024. Budjetoidaan kunnan maksuosuus.	6 900	0
Päijät-Hämeen liikenneturvallisuustyö, liikenneturvallisuuskoordinaattori Hankeaika 2024 – 2025 Budjetoidaan kunnan maksuosuus.	1 500	0
Hulevet-hanke Hankeaika 2023 – 15.6.2025 Budjetoidaan kunnan maksuosuus.	2 500	0
litin kunnan asemakaava-alueiden hulevesiselvitys Hankeaika 10/2023 – 30.9.2024 Kunnan oma hanke.	30 000	0
Kunnan kasvihuonepäästöjen laskenta ja raportointi (CO2-raportti) Aloitus v. 2012 yhteishankkeen pohjalta. Toistaiseksi kunnan omana hankkeena.	800	0
Yhteensä	94 460	28 461

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Autonkuljettaja	1	1	1	1	1
Kartoittaja	1	1	1	1	1
Maankäyttöinsinööri	1	1	1	1	1
Palvelusihteeri	1	1	1	1	1
Kausityöntekijät, yleiset alueet	4	4	4	4	4
Rakennusmestari	1	1	1	1	1
Tekninen johtaja	1	1	1	1	1
Traktorinkuljettaja, kuljettaja	2	2	2	2	2
Ulkoalueiden esimies (puutarhuri)	1	1	1	1	1
Ulkoaluetöytäntekijä	3	3	3	3	3
Yhdyskuntainsinööri	0,12	1	1	1	1
Rakennuttamisinsinööri	-	-	0,83	1	1

C700 Yhdyskuntapalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	233 828	224 300	241 000	7 %	244 615	245 838
Maksutuotot	96 094	102 000	109 000	7 %	110 635	111 188
Tuet ja avustukset	33 656	55 000	48 400	-12 %	49 126	49 372
Muut toimintatuotot	29 221	35 000	35 000	0 %	35 525	35 703
TOIMINTATUOTOT	392 798	416 300	433 400	4 %	439 901	442 101
Henkilöstökulut	-575 024	-666 070	-747 689	12 %	-758 904	-762 699
Palvelujen ostot	-850 541	-839 976	-844 376	1 %	-857 042	-861 327
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-205 552	-156 200	-213 500	37 %	-216 702	-217 786
Avustukset	-94 653	-160 000	-160 000	0 %	-162 400	-163 212
Muut toimintakulut	-59 277	-71 781	-87 398	22 %	-88 709	-89 153
TOIMINTAKULUT	-1 785 046	-1 894 027	-2 052 963	8 %	-2 083 757	-2 094 176
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 392 248	-1 477 727	-1 619 563	10 %	-1 643 856	-1 652 075

Kiinteistöpalvelut

Palvelusuunnitelma:

Kiinteistöpalvelujen tulosalue vastaa kunnan kiinteistöpalveluista litin kuntastrategiassa asetetut painopistealueet huomioiden. Kiinteistöpalvelujen tulosalue muodostuu kahdesta tuloyksiköstä, jotka ovat toimitilat ja maa- ja metsätilat

Toimitilat

Tuloyksikkö huolehtii kunnan omistamista rakennuskiinteistöistä ja niihin liittyvistä tilapalveluista ja rakennuttamispalveluista. Strategisena tehtävänä on huolehtia, että kunnan hallinnassa olevat tilat ovat terveelliset, turvalliset ja taloudelliset. Tuloyksikkö vastaa myös kunnan suoraan omistamien asuntojen vuokraustoiminnasta.

Maa- ja metsätilat

Maa- ja metsätilat tuloyksikkö hallinnoi kunnan omistamia talousmetsiä ja peltoalueita. Metsien hoidossa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa metsäsuunnitelmaa. Metsien hoidon vastuhenkilö on tekninen johtaja.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Kiinteistöjen energiankulutusta pienennetty vuoden 2023 tasosta.

Kunnan rakennusten kiinteistöautomaatio saatetaan etävalvottavaksi internetselain-pohjaisella ohjelmalla.

Sähkö- ja hybridautojen latausmahdollisuuksia parannetaan suunnitelman mukaisesti.

Kunnan metsäomaisuutta hoidetaan uuden metsäsuunnitelman mukaan, jossa on huomioitu litin kunnan metsästrategia.

Kunnan metsäsuunnitelman uudistamisen kilpailutus valmistuu ensimmäisen vuosipuoliskon aikana ja metsäsuunnitelma päivitetään kunnan metsästrategian mukaiseksi vuoden 2024 loppuun mennessä. (tavoite siirtynyt vuodelta 2023)

Kunnan metsien hoidon palveluhankintojen kilpailutus valmistuu ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. (tavoite siirtynyt vuodelta 2023)

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	3 414 092	3 487 344	3 458 739	3 458 739	3 510 620	3 528 173
Toimintakulut	-2 014 386	-2 430 023	-2 170 879	-2 170 879	-2 203 442	-2 214 459
Toimintakate	1 399 706	1 057 321	1 287 860	1 287 860	1 307 178	1 313 714

Tulosalueen perustelut

litin kunnalla on rakennuksia vajaat 40, metsämaata noin 1.600 ha ja vuokralle annettua peltoa noin 70 ha. Metsäystysoikeutta on vuokrattu noin 1.800 ha:n alalta. Kunnan suoraan vuokralle antamia asuntoja on noin 50. Investointiohjelman mukaan v. 2024 valmistuu uutena rakennuksena Vuolenkosken päiväkotij ja laajennuksena Peltohiiren päiväkodin laajennus.

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Kiinteistömestari	1	1	1	1	1
Kausityöntekijät, kiinteistönhoito	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Kiinteistönhoitaja	5	5	5	5	5

C710 Toimitilat	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	411 420	297 600	397 100	33 %	403 057	405 072
Tuet ja avustukset	8 971	0	8 000	0 %	8 120	8 161
Muut toimintatuotot	2 993 701	3 189 744	3 053 639	-4 %	3 099 444	3 114 941
TOIMINTATUOTOT	3 414 092	3 487 344	3 458 739	-1%	3 510 620	3 528 173
Henkilöstökulut	-314 858	-343 357	-362 376	6 %	-367 812	-369 651
Palvelujen ostot	-739 288	-894 716	-738 203	-17 %	-749 276	-753 022
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-909 968	-1 126 700	-1 016 100	-10 %	-1 031 341	-1 036 498
Muut toimintakulut	-53 272	-65 250	-54 200	-17 %	-55 013	-55 288
TOIMINTAKULUT	-2 014 386	-2 430 023	-2 170 879	-11 %	-2 203 442	-2 214 459
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	1 399 706	1 057 321	1 287 860	22 %	1 307 178	1 313 714

Rakentamis- ja ympäristöpalvelut

Palvelusuunnitelma:

Viranomaistoiminnassa huomioidaan asiakaslähtöisyys neuvonnassa, lupaprosesseissa ja valvonnassa. Uuden rakennusjärjestyksen laatiminen tehdään avoimesti ja vuorovaikutteisesti tavoitteena selkeä, helposti ymmärrettävä säännöstö. Kuntastrategiassa asetettujen painopisteiden tavoitteiden edistämistä tuetaan panostamalla hakemusten käsittelynopeuteen sekä asioinnin selkeyteen neuvonta, ohjaus ja valvonta mukaan lukien.

Rakentamis- ja ympäristöpalvelujen tulosalue muodostuu kolmesta tulosityksiköstä, jotka ovat rakennusvalvonta, ympäristöterveydenhuolto sekä ympäristönsuojelu sisältäen maa-ainesvalvonnan. Ympäristöterveydenhuollon osalta on yhteisenä toimielimenä Hollolan ympäristöterveyslautakunta. Muilta osin toimielimenä on litin kunnan oma viranomaislautakunta, jonka tehtävänä on käsitellä ne asiat, jotka lakien mukaan tulee käsitellä monijäsenisessä toimielimessä, joka ei voi olla kunnanhallitus. Lautakunta ei käsittele muita tähän tulosalueeseen liittyviä asioita.

Rakennusvalvonta

Tulosityksikön tehtävänä on maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen nojalla annettujen määräysten ja ohjeiden valvonta, sekä rakentamisen neuvonta. Rakennusvalvonta toteutetaan kunnan omana toimintana. Painopisteenä on jatkuvasti laadukkaiden, luotettavien ja oikein mitoitettujen viranomaispalvelujen tuottaminen kunnassa.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset palvelut tuottaa seudullisesti Hollolan kunta Asikkalan, Hartolan, litin, Kärkölän, Padasjoen ja Sysmän kunnille sekä Heinolan ja Orimattilan kaupungeille. Yhteisenä toimielimenä on Hollolan ympäristöterveyslautakunta.

Ympäristönsuojelu

Oman tulosityksikön muodostava ympäristönsuojelu on järjestetty ostopalvelusopimuksella yhteistyössä Heinolan kaupungin kanssa. litiin on osoitettu oma ympäristönsuojelutarkastaja. Tulosityksikköön kuuluvat myös kunnan maa-ainesvalvonnan tehtävät.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet:

Kunnan hallintosäännön ja päätösvallan delegointien, rakennusvalvontataksan, rakennusjärjestyksen, asiakasohjeistuksen, lomakkeiden, päätöspohjien ja ohjelmistojen sekä laitteiden päivittäminen vastaamaan 1.1.2025 voimaantulevaa uutta rakentamislakia.

litin kunta osallistuu aktiivisesti Kuntien ilmastosuunnitelma- ja muihin yhteishankkeisiin.

Kunta toimii aktiivisesti vesistönsuojelussa kunnan alueella mm. yhteistyössä osakaskuntien kanssa.

Vuoden 2024 lopussa avoimia hakemuksia lupapisteessä korkeintaan 30 kappaletta

Rakennusrekisterin virheellisiä tietoja korjataan ja puutteita täydennetään aktiivisesti osana päivittäistä työtä.

litin kunnalle on laadittu ympäristönsuojelumääräykset ja ne on hyväksytty kunnanvaltuustossa.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (sitova kunnanvaltuustoon nähden).

	TP 2022	TA 2023	Khall 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ulkoiset ja sisäiset yht.						
Toimintatuotot	70 520	109 000	108 500	108 500	110 128	110 678
Toimintakulut	-1 100 037	-394 458	-433 212	-433 212	-439 710	-441 909
Toimintakate	-1 029 517	-285 458	-324 712	-323 712	-329 583	-331 231

Tulosalueen perustelut

Viranomaislautakunta ja rakennustarkastaja hoitavat lakisääteisiä tehtäviä kuten myös ympäristöpalvelujen viranomaiset. Uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025.

Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Palvelusihteeri	1	1	1	1	1
Rakennustarkastaja	1	1	1	1	1

C780 Rakentamis- ja ympäristöpalvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos-%	SU 2025	SU 2026
Myyntituotot	3 212	2 000	1 500	-25 %	1 523	1 530
Maksutuotot	67 308	107 000	107 000	0 %	108 605	109 148
TOIMINTATUOTOT	70 520	109 000	108 500	0 %	110 128	110 678
Henkilöstökulut	-121 873	-129 330	-129 859	0 %	-131 807	-132 466
Palvelujen ostot	-969 634	-255 107	-292 490	15 %	-296 877	-298 362
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 529	-1 450	-1 300	-10 %	-1 319	-1 326
Muut toimintakulut	-6 001	-8 571	-9 563	12 %	-9 706	-9 755
TOIMINTAKULUT	-1 100 037	-394 458	-433 212	10 %	-439 710	-441 909
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 029 517	-285 458	-324 712	14 %	-329 583	-331 231

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät.

Määrärahat ja tuloerät

	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
Verotulot	27 267 445	14 500 000	14 800 000	15 150 000	15 300 000
Kunnallisvero	22 108 296	10 200 000	10 400 000	10 750 000	10 850 000
Yhteisövero	2 010 420	1 200 000	930 000	950 000	950 000
Kiinteistövero	3 148 729	3 100 000	3 470 000	3 450 000	3 500 000
Valtionosuudet	19 166 135	3 905 000	4 045 000	4 089 500	4 085 000
Rahoitustuotot ja -kulut	68 694	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Korkotuotot	10 603	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	133 411	20 000	30 000	30 000	30 000
Korkokulut	-18 329	-50 000	-60 000	-60 000	-60 000
Muut rahoituskulut	-56 991	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000

Verotulot

Kunnallisveron ja yhteisöveron maksuunpanot verovuositain:

Verovuosi	2022	2021	2020	2019	2018
Kunnallisvero	22 108 296	21 563 428	21 034 138	20 422 184	19 928 480
Yhteisövero	2 010 420	2 313 725	1 672 780	1 315 521	1 402 164
Kiinteistövero	3 148 729	3 011 958	3 046 339	2 956 692	2 479 834

	2021	2022	2023	TA 2024	TS 2025	TS 2025
Tuloveroprosentti *	21,25	21,25	8,61	8,60		
Kiinteistöveroprosentit						
yleinen	1,15	1,15	1,15	1,15		
vakituinen asuminen	0,65	0,65	0,65	0,65		
muu asuminen	1,25	1,25	1,25	1,25		
voimalaitokset	3,10	3,10	3,10	3,10		
yleinen maapohja**				1,30		

* SOTE-uudistus alentaa kuntien kunnallisveroprosenttia tasasuuruisesti 12,64 %-yksikköä. Iitin veroprosentti on vuonna 2023 21,25 – 12,64 = 8,61. Vuoden 2024 veroprosentti tulee määrätä ja ilmoittaa 0,10 %-yksikön tarkkuudella, jolloin veroprosentti muuttuu 8,6 %.

** Eduskunta tiedotti 8.11 yleistä maapohjaa koskevan lakimuutoksen hyväksymisestä ja laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Verotulot	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisvero	22 108 296	10 200 000	10 400 000	10 750 000	10 850 000
Yhteisövero	2 010 420	1 200 000	930 000	950 000	950 000
Kiinteistövero	3 148 729	3 100 000	3 470 000	3 450 000	3 500 000
Yhteensä	27 267 445	14 500 000	14 800 000	15 150 000	15 300 000
Muutos edell.	+3,9%	-46,8%	+2,1%	+2,4%	+0,9%

*Peruspalvelujen valtionosuutta muutetaan merkittävästi SOTE-uudistuksen yhteydessä.

%Valtionosuudet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Peruspalvelujen valtionosuus	15 933 191	3 400 000	3 560 000	3 600 000	3 600 000
Veromenetysten kompensatiot	3 955 624	1 200 000	1 185 000	1 200 000	1 200 000
Muut opet. ja kulttuurit. valt. os.	-722 680	-695 000	-700 000	-710 500	-715 000
Harkinnanvarainen valtionosuus					
Yhteensä	19 166 135	3 905 000	4 045 000	4 089 500	4 085 000
Muutos edell.	+4,3%	-79,6%	+3,6%	+1,1%	-0,1%

*Peruspalvelujen valtionosuutta muutetaan merkittävästi SOTE-uudistuksen yhteydessä.

TULOSLASKELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	7 661 483	7 018 995	7 306 577	7 416 175	7 453 256
Myyntituotot	3 697 190	2 889 361	3 366 319	3 416 814	3 433 898
Maksutuotot	463 096	520 000	468 334	475 359	477 736
Tuet ja avustukset	348 627	364 240	354 400	359 716	361 515
Muut toimintatuotot	3 152 570	3 245 394	3 117 523	3 164 286	3 180 107
TOIMINTAKULUT	-49 637 393	-23 324 412	-24 620 954	-24 990 268	-25 115 220
Henkilöstökulut	-11 312 475	-11 588 598	-12 566 150	-12 754 643	-12 818 416
Palkat ja palkkiot	-8 780 802	-9 164 920	-10 067 552	-10 218 564	-10 269 657
Henkilösivukulut	-2 531 673	-2 423 678	-2 489 598	-2 536 079	-2 548 759
Eläkekulut	-2 241 527	-2 088 245	-2 232 569	-2 266 061	-2 277 391
Muut henkilösivukulut	-290 146	-335 433	-266 030	-270 018	-271 368
Palvelujen ostot	-33 400 038	-6 048 420	-6 622 637	-6 721 976	-6 755 586
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 905 792	-2 142 000	-2 129 944	-2 161 894	-2 172 703
Avustukset	-806 361	-956 700	-956 072	-970 413	-975 265
Muut toimintakulut	-2 212 727	-2 588 694	-2 346 151	-2 381 343	-2 393 250
TOIMINTAKATE	-41 975 910	-16 305 417	-17 314 377	-17 574 093	-17 661 963
Verotulot	27 267 445	14 500 000	14 800 000	15 150 000	15 300 000
Valtionosuudet	19 166 135	3 905 000	4 045 000	4 089 500	4 085 000
Rahoitustuotot ja -kulut	68 694	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Korkotuotot	10 603	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	133 411	20 000	30 000	30 000	30 000
Korkokulut	-18 329	-50 000	-60 000	-60 000	-60 000
Muut rahoituskulut	-56 991	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
VUOSIKATE	4 526 364	2 059 583	1 490 623	1 625 407	1 683 037
Suunn. mukaiset poistot	-1 608 604	-1 700 000	-1 550 000	-1 600 000	-1 600 000
Satunnaiset tulot	0	5 375 000	5 375 000*	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	1 562 137	5 734 583	5 315 623	25 407	83 037
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	69 829	70 000	70 000	70 000	70 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALI-JÄÄMÄ)	1 631 965	5 804 583	5 385 623	95 407	153 037

*2023 talousarviosta on vireillä muutosehdotus johtuen mm. Kausalan kaukolämpö- kaupan viivästyksestä. Tämän vuoksi kauppaan liittyvät tulot on ilmoitettu 2023 talousarvion lisäksi 2024 talousarviossa. Tunnuslukutaulukossa 2024 ylijäämässä ei ole kuitenkaan laskettu satunnaisia erää toistamiseen.

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Asukasmäärä	6504	6500	6450	6450	6450
Toimintatulot/toimintamenot, %	15,4	30,1	29,7	29,7	29,7
Vuosikate/poistot, %	281,4	121,7	96,2	101,6	105,2
Vuosikate, €/asukas	696	318	231	252	261
Kertynyt ylijäämä, €	7 215 215	11 505 089	13 040 421*	13 135 828	13 288 865
Kertynyt ylijäämä, €/as.	1109	1 770	2022	2037	2060

Investointiosa

Investointiohjelma 2023–2033

Investointiohjelma koostuu kuudesta kokonaisuudesta. Erillisinä hankeryhminään esitetään:

1. Kiinteä omaisuus

Kiinteään omaisuuteen budjetoidaan maa-alueiden myynnit sekä alueiden ostot. Tarkastelujaksolla varaudutaan kasvattamaan maanhankintaa, jossa kunnan asunto- ja yritystonttutuotannon tarpeisiin pyritään hankkimaan maata 2020-luvun lopun ja 2030-luvun rakentamishankkeiden turvaamiseksi. Vuoden 2023 aikana valmisteltava maapoliittinen ohjelma antaa tähän tarkemmat suuntalinjat. Toistaiseksi kiinteä omaisuus esitetään yleisluonteisena määrärahavarauksena.

2. Talonrakennus

Talonrakennuksen investoinnit jaetaan sitovan kokonaisuuden sisällä informatiivisesti erillisiin hankkeisiin. Pohjan näille investoineille muodostaa syksyllä 2022 hyväksytty kiinteistöselvitys. Investoinnit sisältävät kunnan omistaman rakennuskannan korjaukset, joilla ylläpidetään kiinteistön arvoa ja kuntoa sekä uudishankkeet, joilla tuotetaan vanhat tilat korvaavia tai kokonaan uusia tiloja

3. Julkinen käyttöomaisuus

Julkisen käyttöomaisuuden rakentamishankkeet on eritelty informatiivisesti hankekohtaisesti. Näihin investointeihin kuuluvat olemassa olevien rakenteiden ylläpito sekä perusparannukset ja kunnan vetovoiman lisäämiseen liittyvien alueiden ja muiden hankkeiden kunnallistekniikan uusrakentaminen.

4. Irtain omaisuus

Irtaimistoinvestointeihin kuuluvat investoinnit koneisiin, kalustoon ja laitteisiin sekä aineettomiin hyödykkeisiin kuten tietojärjestelmiin. Irtaimistoinvestointeja seurataan tulosalueittain.

5. Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet koostuvat suunnitelluista osakkeiden ja osuuksien merkitsemisestä tai kunnan omistamien osakkeiden (esim. asunto-osakkeet) myynneistä. Toistaiseksi ei esitetä erillistä myyntitavoitetta vaan myynnit harkitaan tarkoituksenmukaisuus periaatteella.

6. Muut pitkävaikutteiset menot

Muihin pitkävaikutteisiin menoihin varaudutaan investointiohjelmassa mm. muiden toteuttamien, mutta kunnan rahoitusosuutta edellyttävien hankkeiden osalta silloin, kun kyseessä on useamman kuin yhden tilikauden ajan vaikuttavista kohteista.

Investointiosassa sitovia ovat hankeryhmien (Kiinteä omaisuus, Talonrakennus, Julkinen käyttöomaisuus, osakkeet ja osuudet sekä muut pitkävaikutteiset menot) nettomääräraha. Hankeryhmässä Irtain omaisuus sitova on tulosaluekohtainen nettomääräraha.

INVESTOINTIEN YHTEEN- VETO 2023-2033 (1000 €)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
KIINTEÄ OMAISUUS											
Luovutusvoitot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Menot	100	100	100	100	100	100	100	100	0	0	0
Netto	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	0	0	0
TALONRAKENNUS											
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Menot	960	5254	3440	5430	7800	3500	5000	0	0	0	0
Netto	-960	-5254	-3440	-5430	-7800	-3500	-5000	0	0	0	0
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS											
Rahoitusosuudet	49	120	33	0	0	0	0	0	0	0	0
Menot	187	975	1020	1510	1520	1720	280	70	0	0	0
Netto	-138	-855	-987	-1510	-1520	-1720	-280	-70	0	0	0
OSAKKEET JA OSUUDET											
Rahoitusosuudet	1125	1125*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IRTAIN OMAISUUS											
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Menot	45	298	370	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-45	-298	-370	0	0	0	0	0	0	0	0
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT											
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Menot	0	52	80	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	0	-52	-80	0	0	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ											
Luovutustulot	1125	1125*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	49	120	33	0	0	0	0	0	0	0	0
Menot	1292	6679	5010	7040	9420	5320	5380	170	0	0	0
Netto	-1243	-5434	-4977	-7040	-9420	-5320	-5380	-170	0	0	0

*2023 talousarviosta on vireillä muutosehdotus johtuen Kausalan kaukolämpö- kaupan viivästyksestä. Tämän vuoksi kauppaan liittyvät tulot kahdella vuodella.

KIINTEÄ OMAISUUS (1000 €)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
KIINTEÄ OMAISUUS											
Luovutusvoitot	0	0	0	0	0	0	0	0			
Menot	100	100	100	100	100	100	100	100	0	0	0
Netto	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	0	0	0
Hankekohtainen erittely											
Erittelemätön maanhankinta	100	100	100	100	100	100	100	100			

Päällystyskohteet (erillisen vuosittaisen suunnitelman mukaan)	50	50	70	70	70	70	70	70
--	----	----	----	----	----	----	----	----

Yleiset alueet

Kausalan veneranta	60	75						
Kausansaarentien pysäköintialueiden rakentaminen		120						
Reitalan puisto			20					

Liikunta-alueet

Ravilinnan Veteraanitien alueen parannustyöt		200	50					
Ravilinnan skeittialueen perusparannushanke, Haapa-Kimolan koulun pihan pumptrack ja parkourvälineet		250						
Juoksuratojen pinnoitus ja ympäröivän aidan uusiminen, pukusuoja			300					
Urajärven uimaranta			50					
Ravilinnan ulkokuntosalivälineet		30						

Vesihuoltolaitos

Hulevesien hallinta (kadunrakentamiseen sisällymätön)

Akuutit kaivosaneeraukset 2024		15						
Merrankujan hulevedet			30					
Aholanpellon alueen hulevedet			60					
Kulkusenkuja hulevedet				40				

IRTAIN OMAISUUS (1000 €)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
IRTAIN OMAISUUS											
Luovutusvoitot	0	0	0	0	0	0	0	0			
Menot	45	298	370	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	-45	-298	-370	0	0	0	0	0	0	0	0
Hankekohtainen erittely tulosalueittain											
Hallintopalvelut											
Kunnantalon kalusteet			100								
Sisäiset palvelut											
Palvelinratkaisut			50								
Keskuskeittiön laitteet	20	30									
Koulutuspalvelut											
Perusopetuksen kalustetäydennykset		15									
Varhaiskasvatus											
Varhaiskasvatuksen kalustetäydennykset		15									
Vuolenkosken ja Peltohiiren päiväkodin kalusteet		40									
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut											
Kirjaston kalustetäydennykset	15										
Kirjaston uudiskalusteet			100								
Vapaa-aikapalvelut											
Mönkijä		25									
Yhdyskuntapalvelut											
Rikkaruohon poisto- / höyrytyslaite		30									
Pakettiauto (sähkökäyttöinen)*		70									
Päältä ajettavat ruohonleikkurit (2 kpl)		23									
Kuorma-auton uusiminen, väliraha			120								
Tekniset palvelut											
Paikkatieto-ohjelmisto investointiosuus	10	50									

*) vaihtoehtoisesti leasing-hankintana

OSAKKEET JA OSUUDET (1000€)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Osakkeet ja osuudet											
Luovutustulot	1125	1125	0	0	0	0	0	0			
Menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	1125	1125	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kohdekohtainen erittely

*) Luovutustulo arvioitu talousarviovaiheessa olevilla tiedoilla. Luku tarkentuu Kausalan Lämpö -yrittysjärjestelyn edetessä.

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT (1000€)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT											
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	0	0			
Menot	0	52	80	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	0	-52	-80	0	0	0	0	0	0	0	0

Hankekohtainen erittely

Osuus kevyen liikenteen väylästä Mullikkamäki-Sorronniemenkatu (kunnan osuus 340000 euroa)

Nopeiden tietoliikenneyhteyksien kehittäminen kunnan alueella

52 80

Rahoitusosa

Rahoitusosassa valtuusto päättää, mitkä rahoitusosan erät ovat sitovia määrärahoja ja tuloarvioita. Esimerkiksi antolainojen ja lainakannan muutosten osalta määritellään valtuustoon nähden sitova taso.

Sitovat määrärahat ja tuloarviot:

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Antolainojen lisäykset	-231 345				
Antolainojen vähennykset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	3 500 000	5 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-862 896	-610 000	-610 000	-610 000	-710 000

Muut maksuvalmiusmuutokset:

- Ei muita maksuvalmiusmuutoksia. Mahdolliset lyhytaikaiset Leader-rahoitukseen liittyvät tilapäislainat hallinto- ja talousjohtajan päätöksellä kassavaroista.
- Perustuu oletuksiin; TA23 ei oteta lainaa. TA24 Ei oteta lainaa TS25 otetaan lainaa 3,5 M€ ja TS26 5,5M€

Rahoituslaskelma	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	4 526 364	2 069 583	1 490 623	1 625 407	1 683 037
Tulorahoituksen korjauserät	-94 520				
Satunnaiset erät			5 375 000		
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 338 990	-3 177 000	-6 679 000	-5 010 000	-7 040 000
Rahoitusosuudet investointeihin	84 934	49 000	120 000	33 000	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	99 018		1 125 000		
käyttöön. Lahjoitukset					
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 276 806	-1 058 417	1 431 623	-3 351 594	-5 356 963
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainauksen lisäykset	-231 345				
Antolainauksen vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				3 500 000	5 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-862 896	-610 000	-610 000	-610 000	-710 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Muut maksuvalmiuden muutokset	337 417				
Rahoituksen rahavirta	-756 824	-610 000	-610 000	2 890 000	4 790 000
Rahavarojen muutos	2 519 982	-1 668 417	821 623	-461 594	-566 963
Rahavarat 31.12.	6 388 778	4 720 360	5 541 983	5 080 389	4 513 426
Rahavarat 1.1.	3 868 796	6 388 778	4 720 360	5 541 983	5 080 389

*2023 talousarviosta on vireillä muutosehdotus johtuen Kausalan kaukolämpö- kaupan viivästyksestä. Tämän vuoksi kauppaan liittyvät tulot on siirretty rahoituslaskelmassa talousarviovuodelle 2024.

Tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	9 637 166	6 777 375	12 739 423	4 174 030	-5 058 545
Investointien tulorahoitus, %	360,9	66,2	22,7	32,7	23,9
Lainanhoitokate	5,2	3,2	2,3	2,5	2,3
Kassan riittävyys	49	73	72	69	57

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lainakanta	5 924 559	7 234 559*	5 313 786	8 203 786	12 993 786
lainojen lisäys	-862 896	-610 000	-610 000	2 890 000	4 790 000
Lainat/asukas, €	911	1 113	824	1272	2015

*Talousarviovuodelle 2022 budjetoitu lainan lisäys ei toteutunut, mutta vuoden 2023 talousarviossa lainakantaan oli sisällytetty lainan nosto, joten tässä ilmoitetaan 2023 talousarvion mukainen lainakanta.

		TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
100	Demokratiapalvelut					
*	Toimintatulot	109 254	16 000	31 000	31 465	31 622
*	Toimintamenot	-478 378	-431 850	-440 379	-446 985	-449 220
	Toimintakate	-369 124	-450 850	-409 379	-415 520	-417 598
140	Kehittämispalvelut					
*	Toimintatulot	46 747	61 000	138 600	140 679	141 382
*	Toimintamenot	-668 908	-1 195 885	-1 325 657	-1 345 542	-1 352 270
	Toimintakate	-622 160	-1 134 885	-1 187 057	-1 204 863	-1 210 887
150	Sisäiset palvelut					
*	Toimintatulot	2 380 226	1 721 461	1 129 453	1 958 395	1 968 187
*	Toimintamenot	-2 479 337	-2 564 923	-2 812 902	-2 855 096	-2 869 371
	Toimintakate	-99 111	-843 462	-883 449	-896 701	-901 184
500	Koulutuspalvelut					
*	Tulot yht.	758 314	747 150	763 431	774 882	778 757
*	Menot yht.	-8 801 653	-8 674 803	-9 178 648	-9 316 328	-9 362 910
	Netto ennen poistoja	-8 043 339	-7 927 653	-8 415 217	-8 541 466	-8 584 153
550	Varhaiskasvatus					
*	Tulot yht.	280 547	268 000	167 500	170 012	170 863
*	Menot yht.	-3 796 321	-3 860 976	-4 110 670	-4 172 330	-4 193 191
	Netto ennen poistoja	-3 515 774	-3 592 976	-3 943 170	-4 002 317	-4 022 329
600	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut					
*	Tulot yht.	61 699	67 600	82 100	83 331	83 748
*	Menot yht.	-659 914	-710 058	-818 677	-830 957	-835 112
	Netto ennen poistoja	-598 215	-642 458	-736 577	-747 625	-751 363
620	Vapaa-aikapalvelut					
*	Tulot yht.	147 285	125 140	193 854	196 762	197 746
*	Menot yht.	-1 029 547	-1 167 409	-1 276 967	-1 296 122	-1 302 602
	Netto ennen poistoja	-882 262	-1 042 269	-1 083 113	-1 099 360	-1 104 857
700	Yhdyskuntapalvelut					
*	Tulot yht.	392 798	416 300	433 400	439 901	442 101
*	Menot yht.	-1 785 046	-1 894 027	-2 052 963	-2 083 757	-2 094 176
	Netto ennen poistoja	-1 392 248	-1 477 727	-1 619 563	-1 643 856	-1 652 075
710	Kiinteistöpalvelut					
*	Tulot yht.	3 414 092	3 487 344	3 458 739	3 510 620	3 528 173
*	Menot yht.	-2 014 386	-2 430 023	-2 170 879	-2 203 442	-2 214 459
	Netto ennen poistoja	1 399 706	1 057 321	1 287 860	1 307 178	1 313 714
780	Rakentamis- ja ympäristöpalvelut					
*	Tulot yht.	70 520	109 000	108 500	110 128	110 678
*	Menot yht.	-1 100 037	-394 458	-433 212	-439 710	-441 909
	Netto ennen poistoja	-1 029 517	-285 458	-324 712	-329 583	-331 231
	KAIKKI YHTEENSÄ					
*	Tulot yht.	7 661 483	7 018 955	7 306 577	7 416 175	7 453 256
*	Menot yht.	-49 637 393	23 314 412	-24 620 954	-24 990 268	-25 115 220
	Netto ennen poistoja	-41 975 910	-16 295 417	-17 314 377	-17 574 093	-17 661 963

Yhteenvetotaulukot

Tuloslaskelma, ulkoinen (vertailu tilinpäätökseen 2022 ja alkuperäiseen talousarvioon 2023)

Tuloslaskelma, ulkoinen				muutos	
	TP2022	TA2023	TA2024	TP2022	TA2023
TOIMINTATUOTOT	3 399 752	3 196 840	3 396 585	-0 %	6,2 %
Myyntituotot	1 201 805	1 097 850	1 316 866	9,6 %	19,9 %
Maksutuotot	463 096	520 000	468 334	1,1 %	-9,9 %
Tuet ja avustukset	348 627	364 240	354 400	1,7 %	-2,7 %
Muut toimintatuotot	1 386 225	1 214 750	1 256 984	-9,3 %	3,5 %
TOIMINTAKULUT	-45 375 662	-19 492 257	-20 710 962	-54,3 %	6,3 %
Henkilöstökulut	-11 312 475	-11 588 598	-12 566 150	11,1 %	8,4 %
Palkat ja palkkiot	-8 780 802	-9 161 920	-10 067 552	14,7 %	9,9 %
Henkilösivukulut	-2 531 673	-2 423 678	-2 498 598	-1,3 %	3,1 %
Eläkekulut	2 241 527	-2 088 245	-2 232 569	-0,4 %	6,9 %
Muut henkilösivukulut	-290 146	-335 433	-266 030	-8,3 %	-20,7 %
Palvelujen ostot	-30 904 653	-4 246 909	-4 573 184	-85,2 %	7,7 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 905 792	-2 142 000	-2 129 944	11,8 %	-0,5 %
Avustukset	-806 361	-956 700	-956 072	18,6 %	-0 %
Muut toimintakulut	-446 381	-558 050	-485 612	8,8 %	-13 %
TOIMINTAKATE	-41 975 910	-16 295 417	-17 314 377	-58,8 %	6,3 %
Verotulot	27 267 445	14 500 000	14 800 000	-45,7 %	2 %
Valtionosuudet	19 116 135	3 905 000	4 045 000	-78,8 %	3,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	68 694	-40 000	-40 000	-141,8 %	0 %
Korkotuotot	10 603	0	0	-100 %	
Muut rahoitustuotot	133 411	20 000	30 000	-77,5 %	50 %
Korkokulut	-18 329	-50 000	-60 000	327 %	20 %
Muut rahoituskulut	-56 991	-10 000	-10 000	82,5 %	0 %
VUOSIKATE	4 526 364	2 069 583	1 490 623	-67,1 %	-28 %
Suunn. mukaiset poistot	-1 608 604	-1 700 000	-1 550 000	-3,6 %	-8,8 %
Arvonalentumiset	-1 355 623			-100 %	0 %
Satunnaiset tulot		5 375 000	5 375 000*		
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	1 562 137	5 744 583	5 315 623	340 %	-7,5 %
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	69 829	70 000	70 000	0,2 %	0 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 631 965	5 814 583	5 385 623	330 %	-7,4 %

*2023 talousarviosta on vireillä muutosehdotus johtuen mm. Kausalan kaukolämpö- kaupan viivästyksestä. Tämän vuoksi kauppaan liittyvät tulot on ilmoitettu 2023 talousarvion lisäksi 2024 talousarviossa.

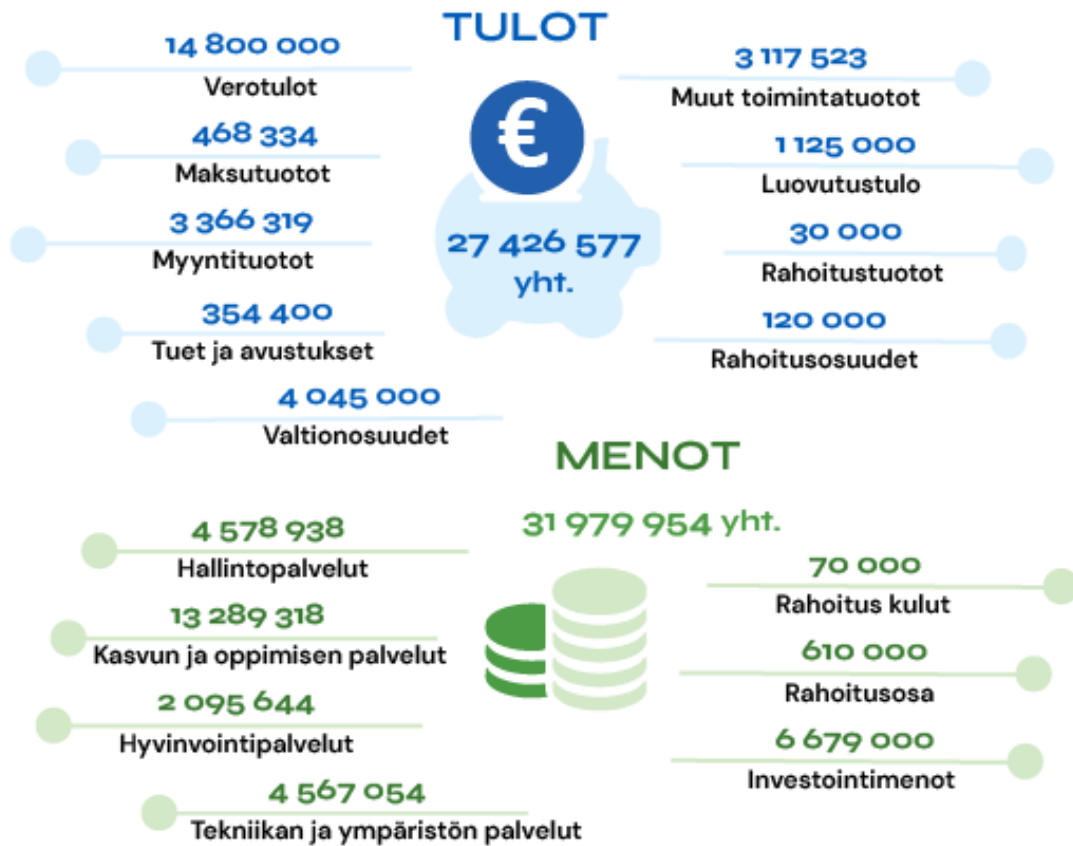
Kokonaismenot ja tulot

	TP2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Menot					
Käyttötalousosa	49 637 393	23 314 412	24 620 954	24 990 268	25 115 220
Tuloslaskelmaosa	75 320	60 000	70 000	70 000	70 000
Investointiosa	1 338 990	3 177 000	6 679 000	5 010 000	7 040 000
Rahoitusosa	862 896	610 000	610 000	610 000	710 000
Kokonaismenot	51 914 599	27 161 412	31 979 954	30 680 268	32 935 220
Tulot					
Käyttötalousosa	7 661 483	7 018 995	7 306 577	7 416 175	7 453 256
Tuloslaskelmaosa	46 577 594	18 425 000	18 875 000	19 269 500	19 415 000
Investointiosa	89 000	1 174 000	1 245 000	33 000	0
Rahoitusosa	0	0	0	3 500 000	5 500 000
Kokonaistulot	54 328 077	26 617 995	27 426 577	30 218 675	32 368 256

Kokonaismenot ja -tulot, prosenttimuutos TA24 verrattuna

Muutos-%	TP2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Menot					
Käyttötalousosa	201 %	-5 %		2 %	2 %
Tuloslaskelmaosa	8 %	-14 %		0 %	0 %
Investointiosa	-80 %	-52 %		-25 %	5 %
Rahoitusosa	41 %	0 %		0 %	16 %
Kokonaismenot	62 %	-15 %		-4 %	3 %
Tulot					
Käyttötalousosa	5 %	-4 %		1 %	2 %
Tuloslaskelmaosa	247 %	-2 %		2 %	3 %
Investointiosa	-93 %	-6 %		-97 %	-100 %
Rahoitusosa					
Kokonaistulot	198 %	-3 %		10 %	18 %

Graafiset kuvaajat

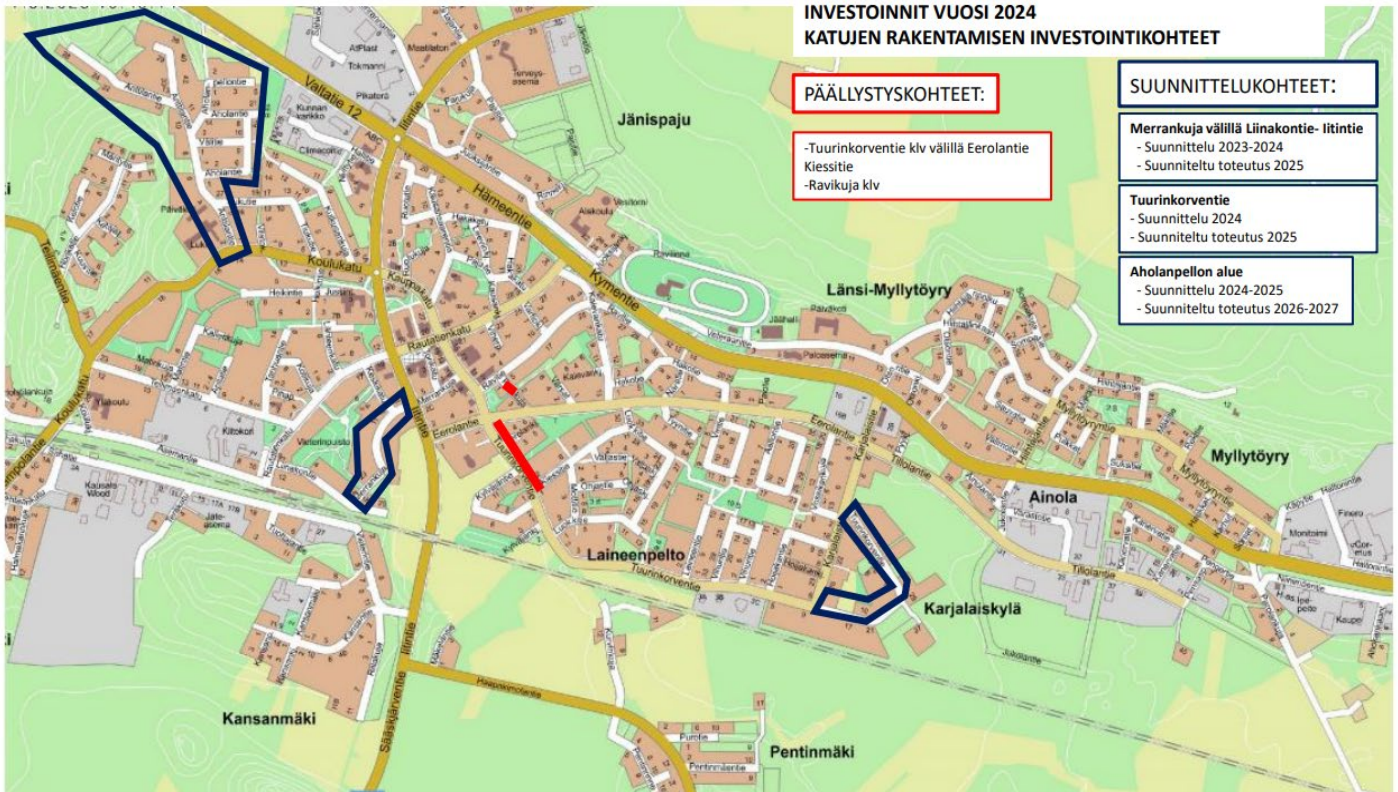

Merkittävimmät investoinnit 2024

LIITTEET

Investointikohteiden sijainnit

TALONRAKENNUKSEN INVESTOINNIT

- Peltohiiren päiväkodin laajennus ja tilamuutokset 2023-2024
- Vanhan kunnantalon peruskorjaus 2023-2025
- Kirjaston peruskorjaus ja tilamuutokset 2023-2025
- Palvelukeskuksen uuden puolen vesijohdot, Onnela

LIIKUNTA-ALUEET

- Ravilinnan + Veteraanien alueen parannustyöt 2024-2025
- Ravilinnan skeittialueen perusparannushanke
- Ravilinnan ulkokuntosalivälineet

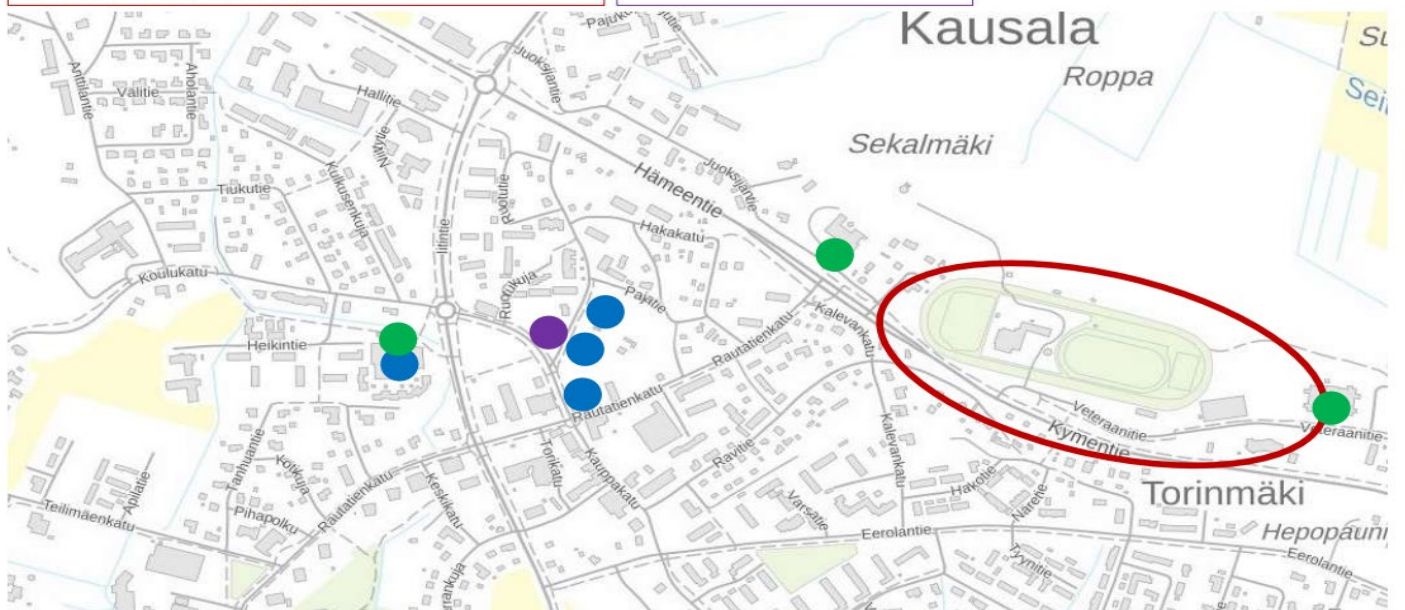
PÄÄLLYSTYS, VALAISTUS JA LIIKENNETURVALLISUUSKOhteET

- Pyöräpysäköinti Palvelukeskus
- Pyöräpysäköinti Kausalan alakoulu
- Pyöräpysäköinti Pikku-Vieteri

YLEISET ALUEET

- Kausansaarentien pysäköintialueiden rakentaminen

INVESTOINNIT 2024

KADUNRAKENNUS

- Säähtee, metsäautotiet rantatonteille 2023-2024

PÄÄLLYSTYS, VALAISTUS JA LIIKENNETURVALLISUUSKOHTEET

- Pyöräpysäköinti Hiihtomaja

INVESTOINNIT 2024**YLEISET ALUEET**

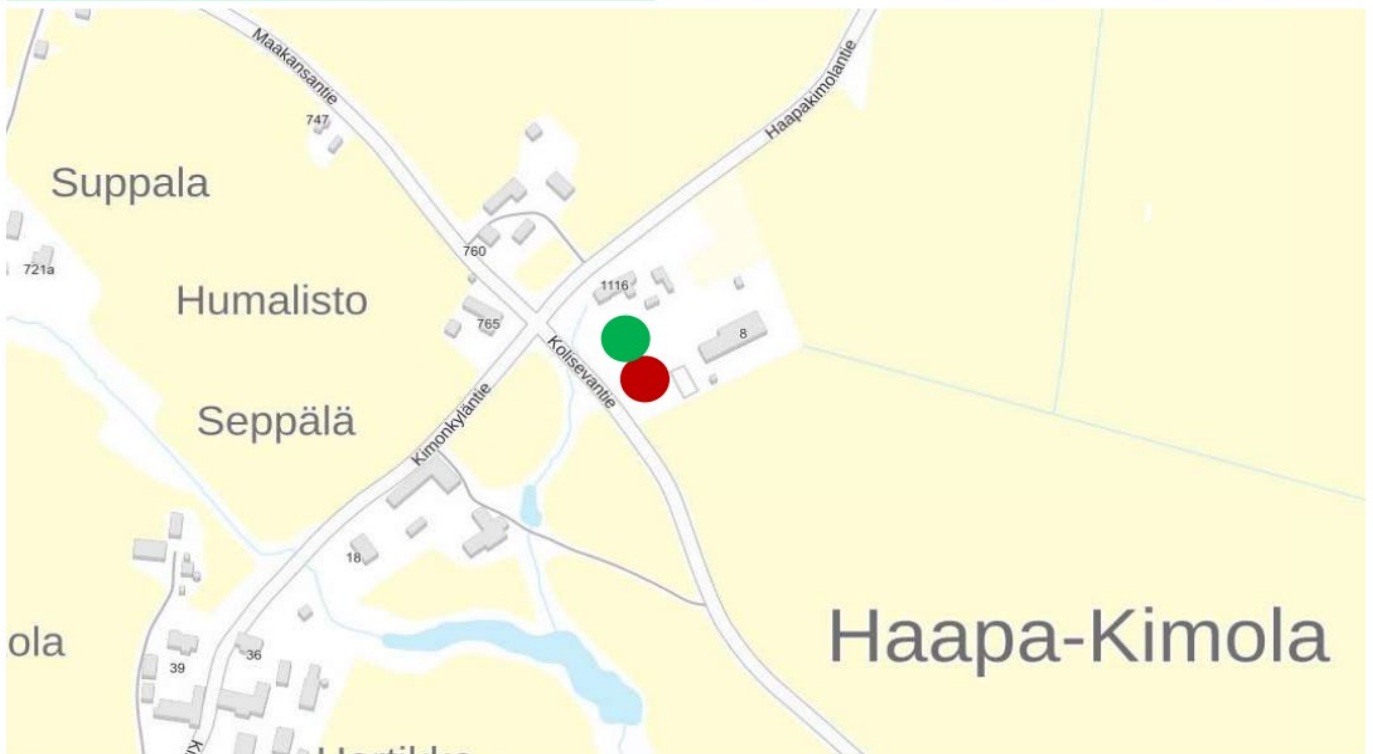
- Kausalan veneranta 2023-2024

LIIKUNTA-ALUEET

- Haapakimolan koulun pihan pumtrack- ja parkourvälineet

INVESTOINNIT 2024**PÄÄLLYSTYS, VALAISTUS JA LIIKENNETURVALLISUUSKOHTEET**

- Pyöräpysäköinti Haapakimolan koulu 2023-2024

TALONRAKENNUS

- Vuolenkosken Päiväkoti 2023-2024
- Lämmöntuotanto
- Koulun piha + pyöräpysäköinti

**PÄÄLLYSTYS, VALAISTUS JA
LIIKENNETURVALLISUUSKOHTEET**

- Pyöräpysäköinti Vuolenkosken koulu

INVESTOINNIT 2024